

**6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA VENÖZ KAN ALMA
SIRASINDA OLUŞAN AĞRIYI AZALTMADA EBEVEYN
KATILIMLI DİKKATİ BAŞKA YÖNE ÇEKME VE
RÜZGÂRGÜLÜ ÜFLEME YÖNTEMLERİNİN ETKİSİ**

Nagihan YILMAZ
221501102

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Disiplinlerarası Hemşirelik Anabilim Dalı
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKUT

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Aralık, 2024

**6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA VENÖZ KAN ALMA
SIRASINDA OLUŞAN AĞRIYI AZALTMADA EBEVEYN
KATILIMLI DİKKATİ BAŞKA YÖNE ÇEKME VE
RÜZGÂRGÜLÜ ÜFLEME YÖNTEMLERİNİN ETKİSİ**

Nagihan YILMAZ

221501102

ORCID: 0000-0002-8938-6776

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Disiplinlerarası Hemşirelik Anabilim Dalı

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKUT

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Aralık, 2024

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

NAGİHAN YILMAZ'ın "6-12 Yaş Arası Çocuklarda Venöz Kan Alma Sırasında Oluşan Ağrıyı Azaltmada Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme ve Rüzgar Güllü Üfleme Yöntemlerinin Etkisi" başlıklı tezi 23.12.2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca Disiplinlerarası Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi oy birliğiyle/oy çokluğuyla, başarılı/başarısız olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı ve Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKUT Maltepe Üniversitesi.....

Üye Doç. Dr. Behice EKİCİ Maltepe Üniversitesi

Üye Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR Medeniyet
Üniversitesi

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Tez dönemi boyunca her aşamada tecrübeleri ve bilgisiyle bana yol gösterip meslek hayatımın gelişimine katkı sağlayan, sabrı, hoşgörüsü ve güler yüzüyle beni cesaretlendiren değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKUT'a

Yüksek lisans ders dönemindeki desteğini esirgemeyen değerli hocam Sayın Doç. Dr. Behice EKİCİ'ye

Hayatımın her alanında olduğu gibi, eğitim hayatımda da desteklerini ve sevgilerini esirgemeyen, bugünlere gelmemde büyük emekleri olan annem Hatice YILMAZ'a ve babam Salih YILMAZ'a

Teşekkür ederim.

Nagihan YILMAZ

Aralık, 2024

ÖZET

6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA VENÖZ KAN ALMA SIRASINDA OLUŞAN AĞRIYI AZALTMADA EBEVEYN KATILIMLI DİKKATİ BAŞKA YÖNE ÇEKME VE RÜZGÂRGÜLÜ ÜFLEME YÖNTEMLERİNİN ETKİSİ

Nagihan Yılmaz

Yüksek Lisans Tezi

Disiplinlerarası Hemşirelik Anabilim Dalı

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Erkut

Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2024

Bu araştırma 6-12 yaş grubu çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini belirlemek amacıyla randomize kontrollü deneysel olarak gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini Sultan 2. Abdülhamid Han Eğitim ve Araştırma Hastanesi kan alma birimine Ekim-Kasım 2024 tarihleri arasında başvuran ve araştırma kriterlerine uyan 84 çocuk (ebeveyn katılımlı grup=28, rüzgârgülü grubu=28, kontrol grubu=28) oluşturdu. Araştırmanın verileri Bilgi ve Kayıt Formu, Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği, Görsel Analog Ölçeği (VAS), rüzgârgülü ve bilmece listesi ile toplandı. Ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme grubundaki çocuklara venöz kan alma işlemi sırasında ebeveynleri tarafından bilmece soruldu. Rüzgârgülü grubundaki çocuklara işlemden önce ve işlem sırasında rüzgârgülü üfletildi. Kontrol grubundaki çocuklara rutin venöz kan alma işlemi uygulandı. İşlem sırası ve işlemden 1 dakika sonra çocuklar Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği, ebeveyn ve hemşire VAS ile çocuğun ağrısını değerlendirdi. Tüm değerlendiricilere göre ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü grubundaki çocukların her iki değerlendirme zamanındaki ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundaki çocuklardan daha düşük olduğu bulundu ($p=0,000$). Araştırmanın sonuçları doğrultusunda, okul dönemi çocuklarında venöz kan alma işlemi sırasında ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin kullanılması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Ağrı, venöz kan alma, rüzgârgülü, dikkati başka yöne çekme.

ABSTRACT

THE EFFECT OF PARENTAL-INCLUDED DISTRACTION AND WINDROOM BLOWING METHODS IN REDUCING THE PAIN DURING VENOUS BLOOD DRAWING IN CHILDREN 6-12 YEARS OLD

Nagihan Yılmaz

Master Thesis

Department of Interdisciplinary Nursing

Child Health and Diseases Nursing Master's Programme with Thesis

Thesis Advisor: Asst. Prof. Zeynep Erkut

Maltepe University Graduate Education Institute, 2024

This study was carried out as a randomized controlled experimental study to determine the effect of parent-participation distraction and wind vane blowing methods on reducing pain during venous blood collection in children aged 6-12 years. The sample of the study consisted of 84 children (parental involvement group=28, wind rose group=28, control group=28) who applied to the blood collection unit of Sultan 2. Abdulhamid Han Training and Research Hospital between October and November 2024 and met the research criteria. Data were collected using the Information and Registration Form, Wong-Baker Faces Pain Rating Scale, Visual Analog Scale (VAS), wind vane and riddle list. Children in the parent-participated distraction group were asked a riddle by their parents during the venous blood sampling procedure. Children in the wind vane group were blown a wind vane before and during the procedure. Children in the control group underwent routine venous blood collection. During the procedure and 1 minute after the procedure, the children were evaluated with the Wong-Baker Faces Pain Rating Scale, and the parents and nurse evaluated the child's pain with VAS. According to all evaluators, the mean pain scores of the children in the parent-involved distraction and weathervane groups were lower than those of the children in the control group at both assessment times ($p=0.000$). In line with the results of the study, parent-involved distraction during venous blood sampling in school-age children

Keywords: Pain, venous blood, wind rose, distraction.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem	1
1.2 Amaç	2
1.3 Önem	2
1.4 Varsayımlar	3
1.5 Sınırlıklar	3
1.6 Tanımlar	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1 Çocuklarda Ağrı Kavramı	5
2.2 Okul Dönemi Çocuklarında Ağrıyı Algılama	5
2.3 Çocuklarda Prosedürel Ağrı	6
2.4 Çocuklarda Ağrının Değerlendirilmesi ve Yönetimi	7
2.4.1 Farmakolojik yöntemler	9
2.4.2 Nonfarmakolojik yöntemler	9
2.4.2.1 Fiziksel yöntemler	9

2.4.2.2	Destekleyici yöntemler	10
2.4.2.3	Bilişsel-davranışsal yöntemler.....	10
2.5	Çocuklarda Prosedürel Ağrının Yönetiminde Pediatri Hemşiresinin Rol ve Sorumlulukları	11
3.	YÖNTEM	13
3.1	Araştırma Modeli.....	13
3.1.1	Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	13
3.2	Evren ve Örneklem	13
3.2.1	Randomizasyon.....	16
3.2.2	Araştırmanın değişkenleri.....	16
3.3	Veriler ve Toplanması.....	16
3.3.1	Veri toplama formları ve materyalleri	16
3.3.2	Etik onay ve izinlerin alınması	18
3.3.3	Verilerin toplanması	18
3.4	Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	21
4.	BULGULAR VE TARTIŞMA.....	22
4.1	Bulgular.....	22
4.1.1	Çocukların ve ebeveynlerin tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular	22
4.1.2	Çocukların ağrı puanı ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular	23
4.2	Tartışma.....	27
5.	SONUÇ ve ÖNERİLER	33
	KAYNAKÇA.....	34

EKLER.....	45
Ek:1: Bilgi ve Kayıt Formu	45
Ek:2: Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği	47
Ek:3: Görsel Analog Ölçeği (VAS)	48
Ek:4: Bilmece Listesi.....	49
Ek:5: Maltepe Üniversitesi Etik Kurul Onayı.....	50
Ek:6: Kurum İzni	51
Ek:7: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu (Ebeveynler İçin).....	52
Ek:8: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Çocuklar İçin)	54
Ek:9: Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği Kullanım İzni	56
ÖZ GEÇMİŞ	57

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Çocukların ve Ebeveynlerin Tanıtıcı Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	22
Tablo 2. Çocukların Değerlendirmesine Göre Ağrı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	23
Tablo 3. Ebeveynlerin Değerlendirmesine Göre Çocukların Ağrı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	25
Tablo 4. Hemşirenin Değerlendirmesine göre Çocukların Ağrı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	26

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. CONSORT 2010 Akış Şeması	15
Şekil 2. Rüzgârgülü	17
Şekil 3. Veri Toplama Süreci	20
Şekil 4. Çocukların Değerlendirmelerine Göre İşlem Sırası ve Sonrası Ağrı Puan Ortalamaları	24
Şekil 5. Ebeveynlerin Değerlendirmesine Göre Çocukların İşlem Sırası ve Sonrası Ağrı Puan Ortalamaları	26
Şekil 6. Hemşirenin Değerlendirmesine Göre Çocukların İşlem Sırası ve Sonrası Ağrı Puan Ortalamaları	27

KISALTMALAR

- AAP** : The American Academy of Pediatrics (Amerikan Pediatri Akademisi)
- APS** : American Pain Society (Amerikan Ağrı Topluluğu)
- ASPMN** : American Society for Pain Management Nursing (Amerikan Ağrı Yönetimi Hemşireliği Birliği)
- IASP** : International Association for the Study of Pain (Uluslararası Ağrı Araştırmaları Birliği)
- JCAHO** : The Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations (Sağlık Bakımı Organizasyonları Akreditasyonu Birleşik Komisyonu)
- SPSS** : Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı)
- VAS** : Visual Analog Scale (Görsel Analog Ölçeği)
- WHO** : World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

1. GİRİŞ

1.1 Problem

Laboratuvar testleri hastalıklara tanı konması ve tedavinin planlanmasında oldukça önemlidir. Çocukların hastalıklarının teşhis ve tedavisinde, hospitalizasyonunda, taburculuğa karar verme esnasında bu testler %75 oranında etkilidir. Laboratuvar testleri idrar, kan, gaita gibi materyallerle yapılır (Aksungur vd., 2015). Kan alma işlemi hastalıkların teşhis ve tedavilerin planlanmasında en kolay ve pratik yöntem olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda en sık yapılan uygulamalardan biridir. Ancak kan alma sırasında akut ağrı yaşanmaktadır (İnal ve Canbulat, 2015).

Uluslararası Ağrı Araştırmaları Birliği'ne (International Association for the Study of Pain-IASP) göre ağrı; “Var olan veya olası doku hasarına eşlik eden veya bu hasar ile tanımlanabilen, hoşla gitmeyen duysal ve emosyonel bir deneyim” olarak tanımlanmaktadır. Ağrı ömür boyu karşılaşılan kişiye özgü bir deneyimdir (Aşık, 2012). Ağrının önemini belirtmek, sağlık profesyonellerinin ağrıyı değerlendirme konusundaki farkındalık düzeyini artırmak amacıyla Sağlık Kuruluşları Akreditasyonu Amerikan Ağrı Derneği ağrıyı beşinci vital bulgu olarak kabul etmektedir (Erbay, 2016).

Çocuklar için kan alma, damar yolu açma gibi invaziv işlemler ağrı oluşturan nedenlerin başında gelmektedir. Çocukların kan alma sırasında ağrı deneyimlemesi kan almayı reddetmesine neden olmaktadır. (İnal ve Canbulat 2015). Ayrıca çocukların hissettikleri ağrı invaziv işlemlerden korkmasına yol açabilir (Conk, Başbakkal, Bal, Yılmaz ve Bolışık, 2018). Çocukluk dönemindeki ağrı deneyimlerinin etkisi yetişkinlik döneminde de devam etmektedir. Yetişkinlik döneminde de tıbbi işlemlerden kaçınmaya sebep olabileceği belirtilmektedir (Kaplan, 2020).

Son yıllarda çocuklarda işlemsel ağrının azaltılmasında farmakolojik olmayan yöntemlerin etkisini inceleyen araştırmaların sayısı artmıştır (Atak, 2017; Mutlu ve Balcı, 2015). Çocuklarda ağrıyı yönetmede kullanılan nonfarmakolojik yöntemler değerli hemşirelik girişimlerindendir. Çocuklarda anksiyete ve ağrıyı kontrol etmede çoğunlukla tercih edilen ve farmakolojik olmayan uygulamalardan birisi dikkati başka yöne

çekmedir. Çocukların ağrı tolerans düzeyini arttırarak, ağrı eşiğini yükseltir. Dikkati başka yöne çekme yöntemi çocuğun yaş dönemine göre değişmektedir. Uygulamada kullanabilecek birçok yöntem vardır. Çizgi film izletme, balon şişirme, rüzgârgülü üfleme gibi yöntemler çocukların ağrısını yönetmede kullanabilecek dikkati başka yöne çekme yöntemleridir (Cline vd., 2006).

1.2 Amaç

Bu araştırma; 6-12 yaş arası çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini incelemek amacıyla yapıldı. Bu amaç doğrultusunda sınanan hipotezler aşağıda yer almaktadır.

H₁: 6-12 yaş arası çocuklarda kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme etkilidir.

H₂: 6-12 yaş arası çocuklarda kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada rüzgârgülü üfleme etkilidir.

1.3 Önem

Çocuklara uygulanan kan alma gibi invaziv işlemler çocukların ağrı yaşamasına neden olabilmektedir (Kaplan, 2020). Danimarka’da yapılan bir çalışmada çocuklar en fazla ağrıyı kan alma ve intravenöz katater yerleştirme gibi iğne ile yapılan işlemlerde hissettiklerini ifade etmişlerdir (Walther Larsen, vd., 2017). Çocuklarda ağrının yönetilmesi, bebeklik döneminden ergenliğe kadar gelişimsel, bilişsel, fiziksel değişiklikler nedeniyle karmaşıktır. Çocuk hastalarla çalışan sağlık profesyonelleri için ağrının değerlendirilmesi ve yönetilmesi oldukça önemlidir (Keskin, Buldur ve Yılmaz, 2021).

Çocuklarda ağrının yönetilmesinde kullanılan nonfarmakolojik yöntemler değerli uygulamalardır. Ayrıca bu yöntemler hemşirelik mesleğinin bağımsız uygulamaları arasında yer almaktadır. Sıklıkla kullanılan nonfarmakolojik yöntemlerden biri dikkati başka yöne çekmedir. Güvenilir olması, bilinen yan etkisinin olmaması yönleriyle son zamanlarda tercih edilen yöntemlerden birisidir. Dikkati başka yöne çekmek için

kullanabilecek birden fazla yöntem bulunmaktadır (İnal ve Canbulat, 2015). Bu yöntemler arasında bulunan rüzgârgülü üfleme yöntemi ile ilgili çalışma sayısı olduğu için bu yöntem hakkında daha fazla kanıtı ihtiyaç vardır.

Ebeveynlerin çocukla konuşarak dikkatini başka yöne yönlendirmesi, ağırlı işlemler sırasında etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Ağırlı enjeksiyon uygulaması sırasında ebeveynin girişimle ilgili olmayan konularda çocukla konuşmasının ağrı üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır (Mason, Johnson ve Wooley, 1999). Literatür incelendiğinde çocuklarda kan alma işlemi sırasında ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekmenin ağrı üzerinde etkisinin incelendiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Bellieni vd., 2006). Ancak ülkemizde bu konuda yapılmış bir çalışmaya ulaşılamadı. Bu çalışma ile okul çağı çocuklarında kan alma işlemi sırasında oluşan ağrı üzerinde ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisinin belirlenmesi ile literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir

1.4 Varsayımlar

Varsayım Çocuklarda sıklıkla uygulanan venöz kan alma, venöz kateter yerleştirilmesi gibi işlemler ağrıya neden olabilmektedir (Lobo ve Umarani 2013). Bu girişimlerin oluşturduğu ağrı kısa ve uzun vadede çocukların olumsuz etkilenmesine neden olabilir. Bu olumsuz etkiler nedeniyle çocuklar ağırlı işlem öncesinde korku, kaygı, stres gibi duygular hissedebilir. Hatta işlemleri reddedebilirler. Çocukların deneyimlediği ağrıyı azaltmak ve bu olumsuz duyguları yönetmede etkili olabilecek birçok farklı yöntem bulunmaktadır (Atak Meriç, 2017; Bahadır ve Kürtüncü, 2020). Bu yöntemler sayesinde ağrısı etkili şekilde yönetilen çocukların invaziv işlemlere yönelik korkuları azalabilir ve işlemlere uyumları artabilir (Semerci, Kocaaslan, Akgün Kostak ve Akın 2020; Gültekin, 2019).

1.5 Sınırlıklar

Bu araştırmada araştırılan yöntemler konusunda gizlilik sağlanamadığı için ağrı değerlendirmesinde körleme yapılamadı. Yanlı değerlendirme yapılmış olabileceği düşünüldü. Yanlı değerlendirmeyi engellemek için çocuğun ağrısı kendisi, ebeveyni ve araştırmada yer almayan bir hemşire tarafından değerlendirildi.

1.6 Tanımlar

Ağrı: Vücudun belirli bir bölgesinden kaynaklanan, doku harabiyetine bağlı olan ya da olmayan, kişinin geçmişteki deneyimlerinden etkilenen ve istenmeyen durumu uzaklaştırmaya yönelik, hoş gitmeyen biyokimyasal bir durum ya da deneyimdir (Erden, 2023).

Çocuk: Geleceğin yetişkini olarak özenle yetiştirilen, eğitilen henüz bedensel, ruhsal ve sosyal yönden ergenliğe ve olgunluğa ulaşmamış kendine özgü bir bireydir (Törüner ve Büyükgöneneç, 2015).

Dikkati başka yöne çekme yöntemi: Bireyin dikkatini başka bir yere odaklayarak ağrıyı daha iyi kontrol etme ve azaltmayı sağlayan girişimlerdir (İnal ve Canbulat, 2015).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Çocuklarda Ağrı Kavramı

Ağrı, IASP tarafından “vücudun belli bir bölgesinden kaynaklanan doku harabiyetine bağlı olan ya da olmayan, bireyin geçmiş deneyimleriyle de ilgili, hoş olmayan emosyonel bir duyum” şeklinde tanımlanmıştır (International Association for the Study of Pain (IASP) (2010). Pain terminology. Erişim Adresi: <http://www.iasp-pain.org/>.

Her yaş grubunda görülebilen ağrı, çocukların da yaşam kalitesini etkileyen semptomlardan biridir (Korkmaz, 2023). Çocuklarda; önceki ağrı deneyimleri, ailenin sosyo-kültürel durumu, ailenin ağrıya bakış açısı, çocuğun kognitif düzeyi, çocuğun ve ailenin duygu durumları, ağrıya olan tepkileri, beklentileri, inanç ve tutumlar ağrıyı algılama, yorumlama ve ifade etmeyi etkileyen faktörlerdir (Törüner ve Büyükgönenç, 2018). Çocuklar bu nedenlerden dolayı ağrılarını ifade etmekten kaçınabilmektedir. Çocuklar ağrılarını ifade etmekte zorlandıkları için ağrılarının fark edilmesi yetişkinlere göre daha güç olabilmektedir (Korkmaz, 2023).

Çocukların deneyimledikleri ağrı, ebeveynleriyle olan etkileşimini, beslenme alışkanlıklarına, davranışlarına ve büyüme ve gelişmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Aynı zamanda çocukluk döneminde yaşanan olumsuz ağrı deneyimleri yetişkinlik döneminde sağlık hizmeti almaktan kaçınmaya sebep olabilmektedir (Göl ve Onarıcı, 2015). Kanada’da (2010) yapılan bir çalışmada yetişkinlerin dörtte birinin çocukluk döneminde oluşan iğne fobisi olduğu tahmin edilmektedir (Appleton vd., 2010).

2.2 Okul Dönemi Çocuklarında Ağrıyı Algılama

Pediatric hemşireleri çocuklara bakım verirken bu yaş dönemine özgü bilişsel gelişim özelliklerini mutlaka bilmelidir. Okul çocukluğu dönemi bilişsel büyümenin, gelişmenin hızla ilerlediği sosyal ilişkilerin ve motor becerilerin geliştiği bir dönemdir. Bilişsel gelişim kuramcılarının Piaget 6-12 yaş arasını somut işlemler dönemi olarak adlandırmıştır. Çocuklar bu dönemde karşılaştırma, sınıflandırma, sıralama, zaman, hacim, derinlik gibi kavramları algılama olaylar arasında sebep, sonuç ilişkisi kurma,

okuma-yazma öğrenme gibi önemli bilişsel işlevleri kazanır (Küçük, Uludaşdemir, Aydın, Kırçı ve Kibar 2020). Bu dönemde çocuklar vücutlarını tanımaya çalışırlar (Ayaz,2022). Fiziki özellikleri konusunda kaygıları vardır. (Törüner ve Büyükgönenç, 2018). Çocuklar işlemler sırasında vücudun zarar görebileceği düşüncesiyle korkarlar. Çocuklara işlem öncesi ekipmanlar tanıtılmalı, yapılacak işlemler hakkında ayrıntılı bir şekilde bilgi verilmeli ve işlem hakkında soru sorması için çocuğa uygun ortam sağlanmalıdır. Çocuklar işlemlere aktif olarak katılması konusunda desteklenmelidir. (Ayaz, 2022).

6-12 yaş arasındaki çocuklar, ağrı ve hastalık gibi kavramları ifade edebilmektedir (Bakır, 2017). Bu dönemde çocuklar ağrıyı ceza olarak algılayabilmektedir. Ağrıya tepki olarak yumruklarını sıkabilir ve vücudunu kasabilir. Ağrının özelliklerini tanımlayarak anlatabilir (Törüner ve Büyükgönenç, 2018). Sağlık çalışanları ve ebeveynleriyle ağrı konusunda iletişim kurabilmektedirler (Bakır, 2017). Ağrı ile birlikte kızgınlık, üzüntü, öfke gibi duygular görülebilmektedir (Törüner ve Büyükgönenç, 2018). Bu nedenle çocukların ağrısını çeşitli değerlendirme ölçekleri ile değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede çocuklara ağrının varlığı, yeri, şiddeti gibi sorular sorulabilir (Young, 2005). Okul çağındaki çocuklarda mahremiyet kavramları önemlidir. Çocuklara uygulanan işlemler sırasında mahremiyetine dikkat edilmelidir (Ayaz, 2022). Bu dönemde çocuklarda başarı kavramı da önemlidir. Bu nedenle çocuklara ağrılı işlemlerden sonra balon, renkli etiketler gibi hediyeler çocukların işleme uyumunu artırabilir (Ayaz, 2022).

2.3 Çocuklarda Prosedürel Ağrı

Prosedürel ağrı sağlık personeli tarafından venöz kan alma, pansuman değişimi, üriner kateterizasyon, biyopsi, dental uygulamalar, port katetere iğne girişi ve ven içine kanül yerleştirmesi gibi işlemler sırasında oluşan ağrıdır (Stevens vd., 2011). Prosedürel ağrı akut ağrılar içerisinde yer almaktadır. Çocuklar bu işlemler sırasında ağrıdan dolayı huzursuzluk, ağlama, çılgık atma ve yerinde duramama gibi tepkiler verebilirler (Chen vd., 2020). Hastalıkların teşhisinde ve tedavisinde önemli olan tıbbi işlemler sırasında yaşanabilecek prosedürel ağrının çocuklarda kontrol altına alınması önemlidir. Prosedürel ağrı, çocukların tıbbi işlemleri kabul etmeleri ya da reddetmelerinde önemli

bir rol oynayan bir faktördür (Doğanyılmaz ve Ünlüsoyduinçer, 2022). Amerikan Ağrı Topluluğu (APS) ve Amerikan Pediatri Akademisi (AAP) çocuklarda venöz kan alma, periferik intravenöz katater uygulaması gibi minimal işlemlerde ağrı düzeyinin azaltılması gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Ağrı yönetiminin yetersiz olması çocuğun memnuniyetini, yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Ceylan, 2023). Venöz kan alma ve aşı uygulaması gibi işlemler, çocuklarda korkuya ve isteksizliğe yol açabilir. Bu durum, çocuğun ilerleyen süreçlerde tıbbi bakımdan kaçınmasına ve genel bakım deneyimini olumsuz yönde etkilemesine neden olabilir. Bu nedenle çocuklarda prosedürel ağrı yönetilmelidir (İnal ve Canbulat, 2015).

Çocuklarda prosedürel ağrının yönetiminde çocuk hemşirelerinin önemli rolleri vardır (Bahadır ve Kürtüncü, 2020). Çocuklara prosedürel işlemler sırasında oluşabilecek ağrıyı etkin bir şekilde azaltılması için farmakolojik ve nonfarmakolojik yöntemler mevcuttur (Kasımoğlu ve Baş, 2022). Literatürde hemşirelik ile ilgili yapılmış çalışmalarda çocuklarda prosedürel ağrının yönetilmesinde nonfarmakolojik yöntemlerin etkili olduğu kanıtlanmıştır (İnal ve Canbulat, 2015).

2.4 Çocuklarda Ağrının Değerlendirilmesi ve Yönetimi

Sağlık Bakımı Organizasyonları Akreditasyonu Birleşik Komisyonu (JCAHO-The Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations) ağrıyı “beşinci yaşam bulgusu” olarak tanımlamaktadır (Gıynaş, Küçük, Önel ve Yılmaz, 2024). Ağrı çocukların hastanede ortamında yaşadıkları semptomlardan biridir (Belli, 2022). Ağrı kültür, yaş, çocuğun gelişim düzeyi, cinsiyet, ebeveynlerin ağrıya verdiği tepkiler gibi kişisel özelliklere bağlı olarak her bireyde farklı algılandığı için öznelidir (Yapıcı ve Ayyıldız, 2023). Çocuklarda ağrının etkin bir şekilde yönetilebilmesi için ağrının doğru bir biçimde değerlendirilmesi son derece önemlidir (Belli, 2022). Çocuklar kognitif yetersizlikler, dil gelişimi gibi nedenlerle yetişkinler gibi deneyimlediği ağrıyı tam ifade edemezler. Bu nedenle, çocukların deneyimledikleri ağrının doğru bir şekilde anlaşılması, yetişkinlere göre daha karmaşık ve zor bir süreçtir (Bakır, 2017). Çocukların yaşadığı ağrı, ebeveynleri ile olan iletişimini, beslenme alışkanlıklarını etkilemenin yanında nörolojik ve davranışsal bozukluklara neden olarak büyümeyi olumsuz yönde etkilemektedir (Göl ve Onarıcı, 2015). Çocukluk döneminde yaşanan travmatik ağrı

deneyimleri, yetişkinlikte ağrı yönetimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Özkan ve Balcı, 2018).

Çocuklarda ağrı yönetimi ve kontrolündeki temel amaç, ağrının doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve etkili bir şekilde yönetilerek çocukların ağrı ile başa çıkmalarına yardımcı olunması, yaşam kalitelerinin artırılmasıdır. (Gıynaş, Küçük, Önel ve Yılmaz, 2024). Etkin bir ağrı yönetimi için, çocuğun klinik durumuna ve yaş dönemine uygun ağrı değerlendirme ve ölçme araçlarının kullanılması gereklidir. Çocuklarda ağrı değerlendirilmesinde yaş döneminin özelliklerine göre kullanabilecek birden fazla ölçek bulunmaktadır. Davranışsal ve öz bildirime dayalı ölçekler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır (Avan, 2023).

Davranışsal ağrı ölçekleri bebeklik döneminden altı yaşına kadar olan çocuklar için kullanılmaktadır. Davranışsal ölçekler çocukların yüz ifadesi, davranışlarının gözlenmesine dayalı ölçeklerdir (Avan, 2023). Evendol Ağrı Skalası, Doğu Ontoria Çocuk Hastanesi ve Pediatrik Ağrı Profili davranışsal ağrı değerlendirme ölçekleri arasında yer almaktadır (Gıynaş, Küçük, Önel ve Yılmaz, 2024).

Öz bildirime dayalı ölçekler çocuğun ağrısını tanımlayıp ifade edebildiği ölçekleri kapsamaktadır. Öz bildirime dayalı ölçeklerin kullanılması çocuğun bakış açısının kendi bakımına aktif olarak katılımına izin verdiği için en ideal ölçeklerdir (Cella vd., 2015). 6 yaş ve üstü çocuklar ağrısını ifade edebildiği için özbildirime dayalı ölçeklerin kullanılması en uygunudur (Beltramini, Milojevic ve Pateron, 2017). Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği, Qucher Skalası, Sayısal Ağrı Skalası, Vizuel Analog Skalası, Adölesan Pediatrik Ağrı Skalası çocuklara uygun öz bildirime dayalı ölçekler arasında bulunmaktadır (Manworren ve Stinson, 2016; Koç ve Alemdar, 2024; Beytut ve Başbakkal 2013; Gökkoyun ve Altan, 2020).

Çocuklarda ağrı, korkutucu ve stresli bir deneyim olduğu için, pediatri hemşireleri tarafından yönetilmesi gereken zorlu süreçlerden biridir. Bu nedenle pediatri hemşireleri ağrı yönetimi ve ağrı değerlendirme yöntemleri hakkında yeterli bilgi birikimine, deneyim ve beceriye sahip olmaları önemlidir (Yapıcı ve Ayyıldız, 2023). Pediatri hemşireleri ağrı değerlendirmede sürecinde ölçüm araçlarının yanı sıra ile fiziki muayene ve ebeveyn değerlendirmesinden yararlanmalıdır. Pediatri hemşireleri çocukların ağrısını

yönetmek için uygun farmakolojik ve nonfarmakolojik yöntemler belirlemelidir (Aydin, 2019).

2.4.1 Farmakolojik yöntemler

Çocuklarda ağrıyı azaltmak ve yaşam kalitesini artırmak amacıyla ilaçlar ile ağrının yönetilmesi anlamına gelmektedir. Çocuklarda ağrıyı azaltılmasında sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir. Ağrıyı azaltmak amacıyla kullanılan ilaçlar arasında, sedatifler, lokal anestezikler, opioidler, non-opioid analjezikler yer almaktadır (Çoban, 2023). İlaç dozuna dikkat edilmelidir. Farmakolojik tedaviden sonra çocuklarda ağrı değerlendirilmesi mutlaka yapılmalıdır (Kahsay, 2017)

2.4.2 Nonfarmakolojik yöntemler

Nonfarmakolojik yöntemler ağrıyı azaltan veya ortadan kaldıran ilaç dışı girişimler şeklinde tanımlanmaktadır (Gültekin, 2019). Nonfarmakolojik yöntemler çocuğun deneyimlediği ağrıyı daha az hissetmesini sağlayarak ağrıyla baş etme becerisini güçlendirir (Taşdelen ve Kürtüncü, 2022). Çocuklarda ağrının etkin bir şekilde kontrolü için çocuğun yaş dönemi özelliklerine ve klinik durumuna göre, pediatri hemşireleri tarafından nonfarmakolojik yöntemler uygulanabilmektedir (Aydin, 2019). Nonfarmakolojik yöntemler, yan etkilerinin az olması, düşük maliyetli ve kolay uygulanabilir olmaları ile çocuğa özgü olması sebebiyle farmakolojik yöntemlere kıyasla daha sık tercih edilmektedir (Akça ve Aydın, 2023). Nonfarmakolojik yöntemler; bilişsel/davranışsal, fiziksel ve destekleyici yöntemler şeklinde üç gruba ayrılır.

2.4.2.1 Fiziksel yöntemler

Ağrı yönetiminde kullanılan transkutan elektriksel sinir uyarımı (TENS), aküpresür, sıcak/soğuk uygulamalar, masaj ve pozisyon değişiklikleri terapötik dokunmayı içeren deri uyarım yöntemleri fiziksel yöntemler içerisinde yer almaktadır (Midilli, Eşer ve Yücel 2019). Masaj; vücuda yumuşak dokunuşlarla uygulanan friksiyon, tapotman, petrisaj, efloraj gibi tekniklerin kullanılması ile ağrının azaltılması yöntemidir (Pekyigit, 2023). Sıcak uygulama ağrı yönetiminde kullanılan etkili fiziksel bir yöntemdir. Sıcak uygulama, kapı kontrol mekanizmasını harekete geçirerek ağrı eşiğini yükseltir, çocuklarda rahatlama sağlayarak ağrıyı azaltır ya da giderir (Özveren, 2011). Soğuk

uygulama periferik sinirlerin iletim özelliklerini değiştirerek ağrı üzerinde etkisini göstermektedir. Soğuk uygulama için birçok farklı materyal kullanılabilir (Kudubeş, Bektaş ve Bektaş, 2021). Vücudun belirli noktalarına avuç içi ve parmakla basınç uygulanarak yapılan aküpresür çocuklarda ağrı yönetiminde tercih edilen nonfarmakolojik bir yöntemdir (Tanju ve Kurt, 2023).

2.4.2.2 Destekleyici yöntemler

Bu yöntem aile merkezli bakım ilkeleri doğrultusunda uygulanmaktadır. Genel olarak çocuğun ağrı yönetiminde psikososyal yönden bakımını kapsamaktadır (Kaplan, 2020). İşlemler sırasında aile üyelerinin çocuğun yanında kalması, ailenin bakıma aktif katılımı gibi uygulamalar yer almaktadır (Duff 2003; Güdücü Tüfekçi ve Erci 2007). Literatür incelendiğinde 6-12 yaş arası çocuklarda ağrı deneyimledikleri sırada ebeveynlerinin yanında bulunmasının yararlı olduğu belirtilmiştir (Tüfekçi, 2005).

2.4.2.3 Bilişsel-davranışsal yöntemler

Bilişsel-davranışsal yöntemler çocukların dikkatlerini ağrı, anksiyete kaynağından uzaklaştırma prensibine dayalı bir yöntemdir (Aydın, 2019). Çocuklarda anksiyete ve ağrıyı kontrol etmede çoğunlukla tercih edilen ve farmakolojik olmayan uygulamalardan birisi dikkati başka yöne çekmedir. Çocukların ağrı tolerans düzeyini arttırarak, ağrı eşiğini yükseltir. Dikkati başka yöne çekme yöntemi çocuğun yaş dönemine göre değişmektedir (Göksu, 2017).

Dikkati başka yöne çekme teknikleri iki gruba ayrılır. Bunlar; pasif dikkati dağıtma yöntemleri ve aktif dikkati dağıtma yöntemleridir. Pasif dikkat dağıtma yöntemleri çocuğun aktif katılım sağlanmadığı yöntemlerdir. Pasif dikkat dağıtma yöntemleri arasında çocuklara işlem esnasında çizgi film izleme, müzik dinleme, video izletme gibi yöntemler kullanılmaktadır. Aktif dikkati dağıtma yönteminde ise çocuk yöntemlere aktif olarak katılım sağlar. Balon şişirme, sabun köpüğü üfleme, ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme, rüzgârgülü üfleme gibi yöntemler aktif teknikler arasında bulunmaktadır (Aydın, 2019).

Rüzgârgülü üfleme yöntemi ile dikkati başka yöne çekme yöntemi; çocuklarda prosedürel işlemler sırasında oluşan ağrının yönetilmesinde kolay, yan etkisi olmayan, etkili,

güvenilir bir yöntemdir (Caprilli vd., 2012). Rüzgârgülü üfleme solunumsal yöntemler arasında yer alır. Kontrollü nefes alma müdahaleleri ile çocukların dikkatini başka yöne çekerek ağrının yönetilmesi sağlar (Heden, Vonessen ve Ljungman, 2016). İran’da yapılan bir çalışmada çocuklara kan alma işlemi sırasında rüzgârgülü üflemesinin ağrıyı azaltmada etkili olduğu saptanmıştır (Aghdam Shayan, 2019).

Ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme; ebeveynlerin çocuğun ağrı deneyimlediği sırada yanında olması ve dikkatini başka yöne çekmek için aktif katılım sağlaması çocuğun ağrıya karşı toleransını artırabilir (Tüfekçi, 2005). Ebeveynlere çocuklarının ağrılarını yönetmek için nonfarmakolojik yöntemlerden en sık anlatılan ve öğretilen dikkatini başka yöne çekme tekniğidir (Gorodzinsky vd., 2014). Çocuklara yapılacak prosedürel işlemlerden önce ve sırasında çocukların dikkatini dağıtmaya yönelik olarak ebeveynlerin çocuk ile sohbet etmesi, hikaye anlatması, bilmece sorması gibi girişimler çocuğun ağrısını azaltmada olumlu etkiler oluşturabilir (Burkay, 2021). Yapılan çalışmalarda pediatri hemşirelerinin çocuğun bakımında ebeveyn katılımı yöntemini destekledikleri saptanmıştır (Şimşek ve Günay, 2022). Ayrıca çocukların ağrılı işlemler sırasında ebeveynlerinin yanında olmasını istedikleri yapılan araştırmalarda belirlenmiştir (Boztepe, 2012). Bu doğrultuda çocuklarda ağrı, kaygı, korku strese neden olan prosedürel işlemlerde ebeveynlerin katılımı ve bu katılım sürecinde çeşitli dikkati başka yöne çekme yöntemlerini kullanmaları sağlanmalıdır.

2.5 Çocuklarda Prosedürel Ağrının Yönetiminde Pediatri Hemşiresinin Rol ve Sorumlulukları

Pediatri hemşireleri çocukların ağrısını değerlendirme ve yönetiminde multidisipliner ekibin aktif ve önemli bir üyesidir. Öncelikle pediatri hemşirelerinin, çocukların ağrısını etkin bir şekilde yönetebilmek için gerekli bilgi ve deneyime sahip olmaları gerekmektedir. (Oluç, 2021). Pediatri hemşiresi çocuk ve ailesi ile daha fazla zaman geçirmektedir. Bu nedenle çocuğu diğer ekip üyelerinden daha fazla gözlemleme ve değerlendirme imkanına sahip olmaktadır (Erkut ve Gözen 2024). Çocuklarda kontrol edilmeyen ağrı çocuklarda ve ebeveynlerinde tıbbi işlemlere karşı isteksizliğe yol açmaktadır. Amerikan Pediatri Topluluğu ve Amerikan Pediatri Akademisi çocuklarda ağrının yönetilmesinde farmakolojik yöntemler ile birlikte nonfarmakolojik yöntemlerin

kullanılmasını önermektedir. Nonfarmakolojik uygulamalar, pediatri hemşirelerinin hekimlerden bağımsız olarak gerçekleştirdiği değerli uygulamalardandır. Nonfarmakolojik yöntemler kolay uygulanabilen, etkili, maliyeti düşük ve kolay ulaşılabilen yöntemler olduğu için prosedürel ağrının yönetiminde sıklıkla tercih edilen değerli girişimlerdir (Pekyiğit, 2023).

Ülkemizde yapılan bir çalışmada, çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında ağrının yönetiminde sanal gerçeklik gözlülüğünün kullanımının etkinliğini değerlendirilmiştir. İşlem sırasında sanal gerçeklik gözlüğü kullanımının ağrıyı azaltmada etkili olduğu belirlenmiştir (Ustuner Top ve Kuzlu Ayyıldız, 2021). Gupta ve arkadaşlarının (2006) çalışmasında, okul dönemi çocuklarında venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrının yönetiminde top sıkma ve balon şişirmenin etkinliği değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda top sıkma ve balon şişirme uygulaması yapan çocukların ağrı puanlarının kontrol grubundan daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır (Gupta vd., 2006). Çin’de yapılan bir meta analiz çalışmasında okul çağı çocuklarında işlem sırasında oluşan ağrının yönetiminde sanal gerçeklik gözlüğü kullanımının etkili olduğu belirlenmiştir (Wang, Guo ve Xiong, 2022). Sahiner ve Bal (2016)’ın çalışmasında okul dönemi çocuklarında venöz kan alma işlemi sırasında uygulanan dikkat dağıtma yöntemlerinin, çocukların ağrısını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır (Şahiner ve Bal, 2016). Okul dönemi çocuklarında yapılan başka bir çalışmada kan alma işlemi sırasında kılavuz hayal yöntemi ile çocukların dikkatini başka yöne çekme yönteminin ağrıyı azaltmada etkili olduğu kanıtlanmıştır (Erkut ve Gözen 2024).

Son yıllarda çocuklarda prosedürel ağrının yönetiminde nonfarmakolojik yönteminin etkisinin incelendiği birçok kanıta dayalı hemşirelik çalışmaları yapılmıştır. Tüm bu bilgiler doğrultusunda okul dönemi çocuklarında prosedürel ağrıyı yönetmede dikkati başka yöne çekme yönteminin etkili olduğu görülmektedir. Pediatri hemşireleri tarafından okul dönemi çocuklarında prosedürel ağrının yönetiminde dikkati başka yöne çekme yöntemleri kullanılabilir (Rezai, Goudarzian, Jafari-Koulaee ve Bagheri-Nesami, 2017; Girgin ve Göl, 2020).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma, 6-12 yaş arası çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini incelemek amacıyla tek merkezli, prospektif, kontrol gruplu randomize olarak gerçekleştirildi. Bu araştırma 06.08.2024 NCT06541964 numarası ile ClinicalTrials.gov'a kayıt edildi.

3.1.1 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Sultan 2 Abdülhamid Han Eğitim Araştırma Hastanesi kan alma biriminde Haziran-Aralık 2024 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Kan alma birimi hastanenin poliklinik binasında bulunmaktadır. Kan alma biriminde hem yetişkin hem çocukların kan alma işlemi yapılmaktadır. Kan alma biriminin girişinde hasta kaydını yapan sekreterlik bankosu bulunmaktadır. Kan alma biriminde dört adet koltuk bulunmaktadır. Çocukların kan alma işlemi sırasında birbirinden etkilenmemesi için her koltuğun etrafı mahremiyet perdesi mevcuttur. Bu birimde deneyimli 4 hemşire çalışmaktadır.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ekim 2024-Kasım 2024 tarihleri arasında Sultan 2. Abdülhamid Han Eğitim Araştırma Hastanesi kan alma birimine başvuran 6-12 yaş arası çocuklar oluşturdu. Araştırmaya alınacak kişi sayısını belirlemek üzere güç (power) analizi yapıldı. Testin gücü G*Power 3.1 programı ile hesaplandı. Etki büyüklüğünün hesaplanması amacıyla araştırmaya benzer daha önce yapılmış bir çalışma referans alındı (Orhan, 2020). Çalışmanın gücünün belirlenmesinde etki büyüklüğünün 0,40 (büyük etki), hata düzeyinin (α) 0,05 ve testin gücünün (1-B) 0,90 olduğu koşullarda çocukların ağrı ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark elde edilmesi için gerekli olan örneklem büyüklüğü her bir grupta 28 çocuk olmak üzere toplam 84 olarak hesaplandı. Araştırmada veri kaybı olmadığı için hesaplanan örneklem sayısının tamamına ulaşıldı. Araştırmanın CONSORT 2010 akış şeması Şekil 1'de verildi.

Örneklem seçim kriterleri;

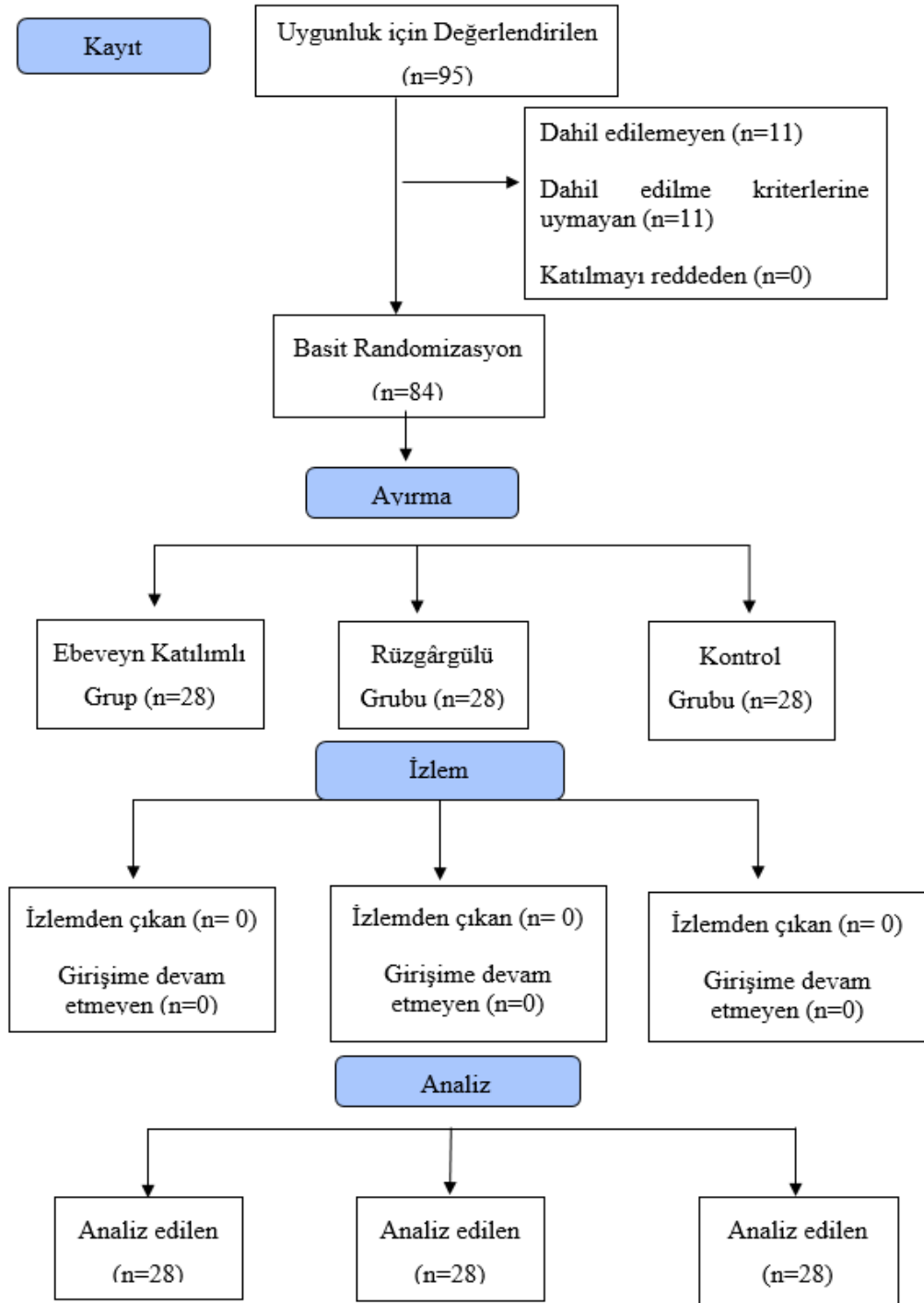
- Çocuğun 6-12 yaş aralığında olması (Araştırmada yer alan bilmecelerin bu yaş aralığındaki çocuklara uygun olması nedeniyle),
- Çocuğun vücut sıcaklığının 36,5-37,2°C derece arasında olması (Yüksek ateşin ağrı algısını etkileyebilmesi nedeniyle),
- Çocuğun ve ebeveynin ana dili düzeyinde Türkçe bilmesi (İletişim engelinin olmaması için),
- Hekim tarafından kan alma isteminin yapılması,
- Çocuğun ve ebeveyninin araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul etmesi.

Örneklem dışlanma kriterleri;

- Çocuğun görme, işitme veya zihinsel bir probleminin olması (Çocuğun ağrısını ölçek yardımıyla değerlendirmesi nedeniyle),
- Çocuğun son 6 saat içinde analjezik, antipiretik, antienflamatuar etkisi olan bir ilaç kullanması (Çocuğun ağrı algısının etkilenmemesi için).

Örneklemden çıkarılma kriterleri;

- Çocuktan kan alma işleminin tek seferde gerçekleştirilememesi.

Şekil 1. CONSORT 2010 Akış Şeması (Schulz vd., 2010)

3.2.1 Randomizasyon

Bu araştırmada 84 çocuk üç gruba basit rastgele randomizasyon yöntemi ile atandı. Araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan çocuklar bilgisayar tabanlı elektronik bir program (<https://www.randomizer.org>) kullanılarak üç gruba ayrıldı. Araştırmaya dahil edilen çocukların gruplarını belirlemek için programa 1'den 84' e kadar sayılar sayı tekrarı olmaksızın yazıldı. Web programı sayıları rastgele şekilde üç gruba eşit sayıda (her grupta 28 çocuk) dağıttı. Bu üç setin hangi grup olduğu ise kura yöntemi ile belirlendi. Kura sonucunda programın belirlediği birinci set ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ikinci set rüzgârgülü üfleme grubunu ve üçüncü set kontrol grubunu oluşturdu.

3.2.2 Araştırmanın değişkenleri

Bağımsız değişkenler: Ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme tekniği (bilmece sorma), rüzgârgülü üfleme.

Bağımlı değişkenler: Çocuğun ağrı puanı (Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği ve Görsel Analog Ölçeği puan ortalamaları)

3.3 Veriler ve Toplanması

3.3.1 Veri toplama formları ve materyalleri

Bilgi ve Kayıt Formu: Literatür doğrultusunda hazırlanan bu formda çocuğa ve ebeveynlerine ait sosyo-demografik özelliklerini ve kan alma deyimlerini sorgulayan 6 soru bulunmaktadır (Semerci, 2018). Ayrıca formda çocukların, ebeveynlerin ve hemşirelerin değerlendirdiği ağrı puanlarının yazıldığı ağrı puanı kayıt tablosu bulunmaktadır (Ek-1).

Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği: 3-18 yaş arasındaki çocuklarda ağrıyı değerlendirmek için kullanılan, geçerliliği kanıtlanmış ve güvenli bir bireysel bildirim dayalı değerlendirme ölçeğidir (Wong-Baker Faces Foundation-<http://wongbakerfaces.org/>). Ağrı şiddetini tanımlamak amacıyla 0 ile 10 arası puanlanan gülen yüzden ağlayan yüz ifadesine doğru değişen 6 yüz ifadesinden oluşmaktadır.

Ölçekten alınan puan arttıkça ağrı şiddeti artmakta, puan düştükçe şiddeti azalmaktadır (Balliel, 2023) (Ek-2).

Görsel Analog Ölçeği (Visual Analog Scale): Freyd tarafından geliştirilen skala çocukların ağrı şiddetini belirlemek için kullanıldı. Görsel Analog Ölçeği (VAS), 10 santimetre uzunluğunda bir çizgi üzerinde 1 ile 10 arasında sıralanmış bir ölçektir. 10 değeri en şiddetli ağrıyı, 0 değeri ise ağrının hiç olmadığı durumu ifade eder. Değerlendiriciden ağrının durumuna göre ölçekte uygun olan yeri işaretlemeleri istenir. Ardından işaretlenen nokta cetvel puanı ile ölçülerek ağrı puanı belirlenir. Bu ölçek, literatürde güvenilirliği kanıtlanmış ve yaygın bir şekilde kullanılan bir değerlendirme aracıdır (Karaçam, Öztürk ve Kurnaz, 2020) (Ek-3). Bu araştırmada ebeveynlerin ve hemşirenin çocukların ağrısını değerlendirmesi için VAS kullanıldı.

Bilmece Listesi: Bu listede çocuğun yaş grubuna uygun hazırlanan bilmeceler ve cevapları yer almaktadır (Uçar Baltaş, Avcı, Sönmez, Karaboğa ve Cömert, 2022). Ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme grubundaki ebeveynlere kan alma işlemi sırasında çocuklarına bilmece sorması için kullanıldı (Ek-4).

Rüzgârgülü: Renkli karton veya plastik maddeden çeşitli ebatlarda üretilen üfleme yöntemiyle dönebilen bir oyuncaktır. Rüzgârgülü grubundaki çocukların işlem öncesi ve sırasında üflemesi için kullanıldı (Şekil 2).

Şekil 2. Rüzgârgülü

Ateş Ölçer: Kan alma işlemi öncesinde çocukların vücut sıcaklığını ölçmek için ‘Panumed’ marka (PG-1603) temassız kızılötesi ateş ölçer kullanıldı. Ölçüm termometre ile kişinin cildi arasında yaklaşık 5 cm mesafe bırakılarak yapılmalıdır. Cihazın vücut

sıcaklığı ölçüm aralığı 34-43°C derecedir. Cihaz 1 saniyede ölçüm yaparak hızlı ve güvenli sonuç verdiği için tercih edildi (<https://www.panumed.com/pg-1603>).

3.3.2 Etik onay ve izinlerin alınması

Öncelikle bu araştırma için T.C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 13.06.2024 tarihinde 2024/12-05 numaralı etik kurul onayı alındı (Ek-5). İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nden 11.10.2024 tarihinde 2024/15 sayılı karar ile kurum izni alındı (Ek-6). Araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan ebeveynlere ve çocuklarına araştırmanın amacı açıklanarak araştırmanın yürütücüsü tarafından araştırma ile ilgili bilgi verildi. Ardından çalışmaya katılımları konusunda ebeveynlerinden yazılı ve sözlü onam (Ek-7), çocuklardan sözlü onam alındı (Ek-8). Bu araştırma 06.08.2024 tarihinde NCT06541964 numarası ile ClinicalTrials.gov'a kayıt edildi. Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeğini geliştiren derneğin web sayfasından mail yoluyla ölçek kullanım izni alındı (Ek-9).

3.3.3 Verilerin toplanması

Araştırma verileri kan alma işlemi öncesi, işlem sırası ve işlem sonrası olmak üzere 3 aşamada toplandı.

İşlemden Önce: Örneklem seçim kriterlerine uygunluğu değerlendirmek için çocukların vücut sıcaklığı ölçüldü. Örneklem seçim kriterlerine uyan çocuklar ve ebeveynlerine araştırma hakkında bilgi verildi. Araştırmayı katılmayı kabul eden ebeveynlerden “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” aracılığı ile sözlü ve yazılı izin, çocuklardan sözlü izin alındı. Çocuğa ve ebeveyne ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından sorularak “Bilgi ve Kayıt Formu”na kaydedildi. Ağrıyı değerlendirmek için ebeveynlere VAS, çocuklara ise Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği hakkında bilgi verildi. Ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme grubundaki ebeveynlere işlem sırasında soracağı bilmecelelerin ve cevapların yazılı olduğu kâğıt verildi. İşlem öncesi rüzgârgülü grubundaki çocuklara ise rüzgârgülünü üfletmeye 5 saniye önce başlandı.

İşlem Sırası: Araştırmayı katılan çocuklardan kan alma işlemi aynı hemşire tarafından gerçekleştirildi. Çocukların sol kol antekübital bölgesinden, 21 G 1 ½ kalınlığında vacutainer ile tek seferde kan alma işlemi gerçekleştirildi.

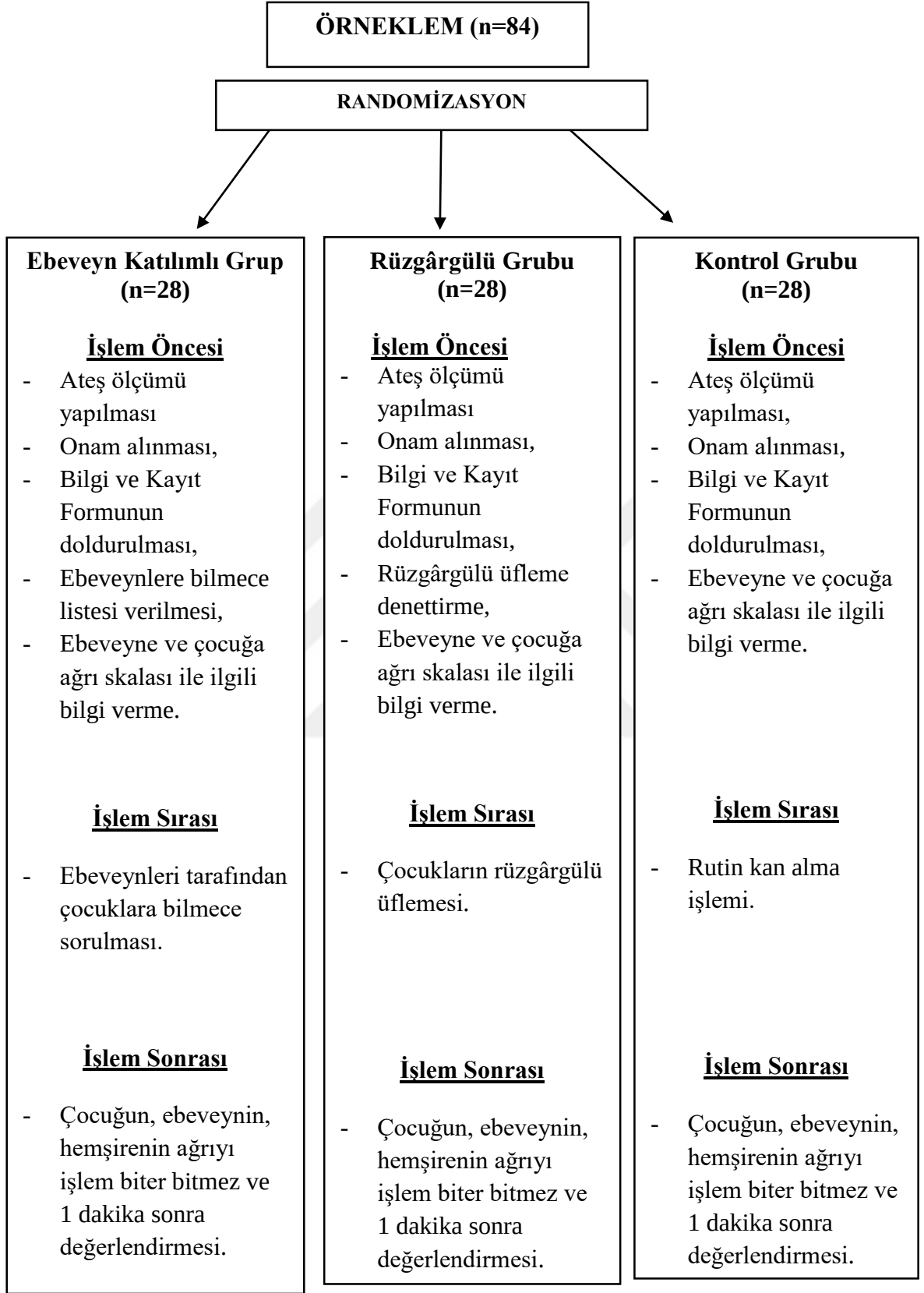
Ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme grubu: Bu grupta yer alan çocuklara ebeveynleri tarafından bilmece soruldu. Çocuklar bilmecelerin cevaplarını bulmaya çalışarak yanıtlar verdi. Çocuk bilmeceyi doğru yanıtladığında ebeveyni listedeki bir sonraki bilmeceyi sordu. Eğer çocuk bilmecenin cevabını bulamadıysa ebeveyni tarafından listede yazan bilmece cevabı çocuğa söylendi.

Rüzgârgülü Grubu: Bu grupta yer alan çocuklara kan alma işlemi sırasında rüzgârgülü üfletildi. Çocukların hareket ederek kan alma işlemini zorlaştırmaması için rüzgârgülü çocukların eline verilmedi. İşlem sırasında rüzgârgülü araştırmacı tarafından tutularak çocuğun rüzgârgülünü üflemesi sağlandı.

Kontrol Grubu: Herhangi bir müdahale yapılmadı. Rutin kan alma işlemi uygulandı.

Kan Alma İşlemi Sonrası

Kan alma işlemi biter bitmez çocuğun işlem sırasındaki ağrısı değerlendirildi. Bu değerlendirmeden 1 dakika sonra çocuğun ağrısı yeniden değerlendirildi. Çocuktan ağrısını Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği üzerinde işaretlemesi istendi. Ebeveyn ve hemşire ise çocuğun ağrısını VAS ile değerlendirildi. Araştırmacı tarafından çocuk, ebeveyn ve hemşirenin değerlendirdiği ağrı puanları “Bilgi ve Kayıt Formu”na kaydedildi. Ağrı değerlendirilmesinin bağımsız olarak yapılabilmesi ve değerlendiricilerin birbirinden etkilenmemesi için ebeveyn, çocuk ve hemşirenin birbirilerini görmeleri araştırmacı tarafından engellendi. Araştırmanın veri toplama süreci Şekil 3’te verildi.

Şekil 3. Veri Toplama Süreci

3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanıldı. Hastaların grupları ile demografik kategorik değişkenler ile kan alma ile ilgili değişkenlerin karşılaştırılmasına parametrik olmayan ki-kare analiz yöntemi kullanıldı. Anlamlı farklılık durumunda ise farkın kaynağı Bonferroni düzeltmesi uygulanarak saptandı. Sürekli olan ölçümler için ise normallikte Shapiro-Wilk istatistiğine bakıldı. Normal dağılım varsayımı sağlanan yaş, anne ve baba yaş değişkenlerinin gruplar arasında karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemi kullanılırken, farkın hangi gruplar arasında olduğu LSD çoklu karşılaştırma yöntemi kullanıldı. Ağrı puanları grup içinde ve gruplar arasında normal dağılım göstermediğinden dolayı parametrik olmayan karşılaştırma yöntemi kullanıldı. Gruplar arasında ağrı düzeyleri Kruskal-Wallis analiz yöntemi ile karşılaştırılırken anlamlı farklılık ise ikili olarak Mann-Whitney U analiz yöntemiyle karşılaştırıldı. Her bir grupta işlem sırası ve işlem sonrasındaki ağrı düzeyleri ise Wilcoxon sıralı işaretler testi yöntemi ile karşılaştırıldı. İstatistiksel anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Bulgular

6-12 yaş arası çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini incelemek amacı ile gerçekleştirilen araştırmanın bulguları üç başlık altında sunuldu.

- Çocukların ve ebeveynlerin tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular
- Çocukların ağrı puanı ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

4.1.1 Çocukların ve ebeveynlerin tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

Tablo 1. Çocukların ve Ebeveynlerin Tanıtıcı Özelliklerinin Karşılaştırılması

Değişken	Ebeveyn Katılımlı Grup (n=28)	Rüzgârgülü Grubu (n=28)	Kontrol Grubu (n=28)	χ^2	p
	n (%)	n (%)	n (%)		
Cinsiyet					
Kız	8 (28,6)	12 (42,9)	17 (60,7)	5,893	0,053
Erkek	20 (71,4)	16 (57,1)	19 (55,9)		
Kardeş Sayısı					
1	4 (14,3)	1 (3,6)	3 (10,7)	9,727	0,137
2	11 (39,3)	9 (32,1)	17 (60,7)		
3	8 (28,6)	14 (50)	5 (17,9)		
4 ve üzeri	5 (17,9)	4 (14,3)	3 (10,7)		
Önceki Kan Aldırma Durumu					
Evet	27 (96,4)	28 (100)	28 (100)	2,024	0,363
Hayır	1 (3,6)	0 (0)	0 (0)		
Yaş	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	F	P
Çocuk Yaş (Yıl)	9,29±1,86	9,43±1,73	8,54±2,2	6,744	0,122
Anne Yaş (Yıl)	37,79±6,24	39±6,59	38,61±6,33	0,263	0,769
Baba Yaş (Yıl)	42,04±5,98	43,25±7,63	43,25±7,63	0,45	0,639

χ^2 ; Ki-kare analizi; F: Anova Analizi; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma.

Tablo 1’de araştırmada yer alan çocukların ve ebeveynlerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı ve karşılaştırması yer almaktadır. Ebeveyn katılımlı gruptaki çocukların %71,4’ünün erkek, rüzgârgülü grubundaki çocukların %57,1’inin erkek, kontrol grubundaki çocukların ise %60,7’sinin kız olduğu belirlendi. Ebeveyn katılımlı gruptaki çocukların %39,3’ünün 2 kardeş, rüzgârgülü grubundaki çocukların %50’sinin 3 kardeş, kontrol grubundaki çocukların %60,7’sinin 2 kardeş olduğu bulundu. Ebeveyn katılımlı grubundaki çocukların yaş ortalamasının 9,29±1,86 yıl, rüzgârgülü grubundaki çocukların yaş ortalamasının 9,43±1,73 ve kontrol grubundaki çocukların yaş ortalamasının 8,54±2,2 yıl olduğu saptandı. Ebeveyn katılımlı gruptaki çocukların %96,4’ünün, rüzgârgülü grubu ve kontrol grubundaki çocukların %100’ünün daha önce kan aldırıldığı bulundu. Gruplar arasında çocukların cinsiyeti, kardeş sayısı, daha önce kan aldırma durumu, yaşı, anne ve babaların yaşı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p>0,05$).

4.1.2 Çocukların ağrı puanı ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

Tablo 2. Çocukların Değerlendirmesine Göre Ağrı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

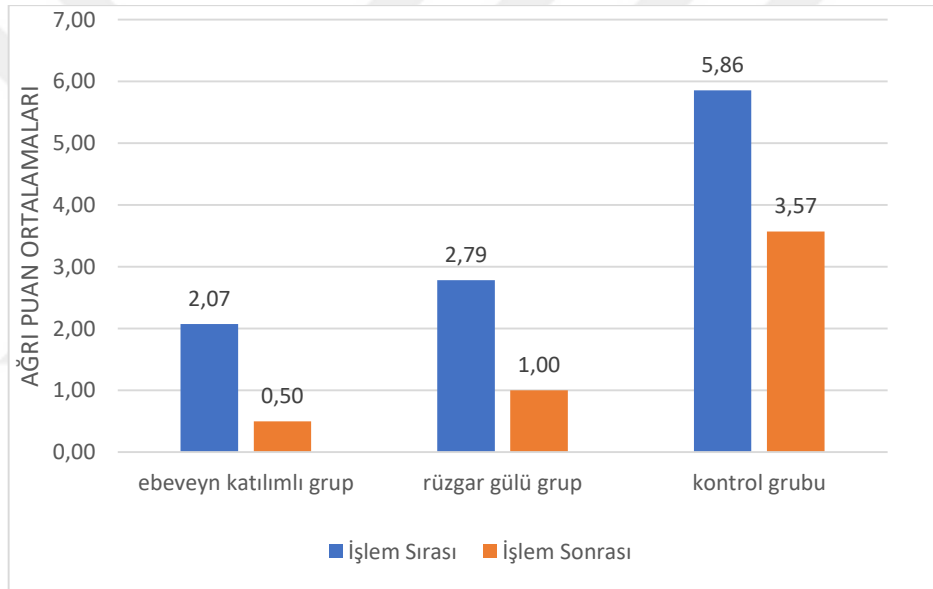
Değerlendirme Zamanı	Ebeveyn Katılımlı Grup (n=28)	Rüzgârgülü Grubu (n=28)	Kontrol Grubu (n=28)	KW	p	η^2
	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Gruplar arası		
İşlem sonrası	2,07±2,14 ^a	2,79±2,57 ^b	5,86±2,98 ^c	23,945	0,000	0,27
İşlem sonrası	0,5±1,29 ^x	1±1,76 ^y	3,57±2,74 ^z	31,145	0,000	0,36
Grup içi	Z:-3,787	Z:-4,345	Z:-4,52			
	p: 0,000	p: 0,000	p: 0,000			
	r:0,72	r:0,82	r:0,85			
Fark/İşlem Sırası-Sonrası	-1,57±1,48	-1,79±1,37	2,29±1,61	3,173	0,205	

KW: Kruskal Wallis Testi; Z: Wilcoxon Sıralı İşaretler Testi; η^2 : KW analizi sonucu etki büyüklüğü; r: Wilcoxon sıralı işaretler yöntemi sonucu etki büyüklüğü; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma.

^{c>a=b, z>x=y}

Çocukların Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeğini kullanarak yaptıkları değerlendirmeye göre işlem sonrası ebeveyn katılımlı grup (2,07±2,14) ve rüzgârgülü

grubunun ($2,79 \pm 2,57$) ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundaki çocuklardan ($5,86 \pm 2,98$) daha düşük olduğu belirlendi ($p < 0,05$). Kontrol grubundaki çocukların işlemden bir dakika sonra belirttikleri ağrı puanı ortalamalarının ($3,57 \pm 2,74$) ebeveyn katılımlı ($0,5 \pm 1,29$) ve rüzgârgülü ($1 \pm 1,76$) grubundaki çocuklardan daha yüksek olduğu saptandı ($p < 0,05$). İşlem sırasına göre işlem sonrası ağrı puan ortalamalarında ebeveyn katılımlı grupta $-1,57 \pm 1,48$ 'lik düşüş ve rüzgârgülü grubunda $-1,79 \pm 1,37$ 'lik düşüş olduğu saptandı. Ebeveyn katılımlı grup ve rüzgârgülü grubundaki çocukların ağrı puan ortalamalarının benzer olduğu bulundu ($p > 0,05$). Kontrol grubundaki çocuklarda işlem sırasına göre işlem sonrası ağrı puan ortalamalarında $-2,29 \pm 1,61$ 'lik düşüş olduğu saptandı.

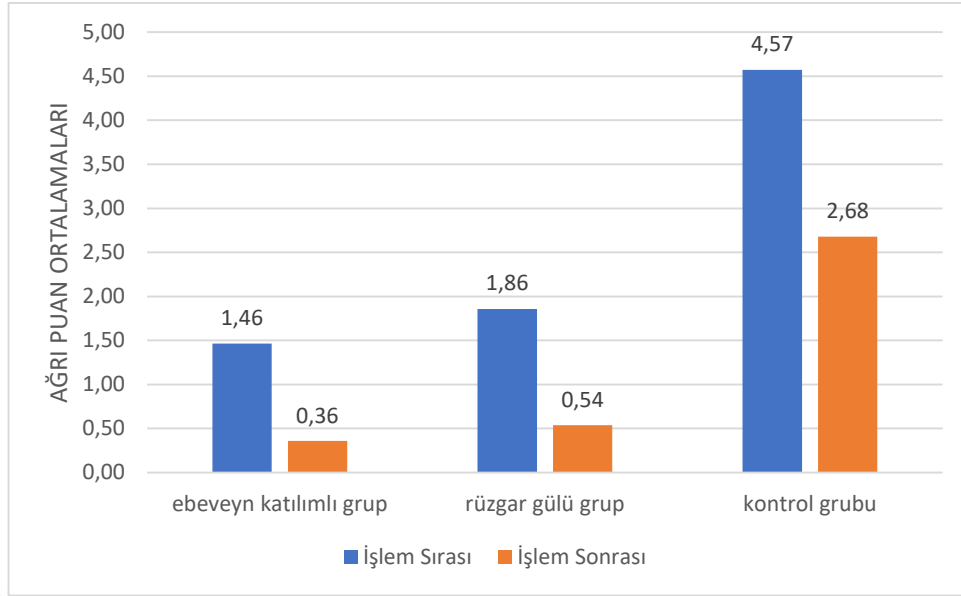
Şekil 4. Çocukların Değerlendirmelerine Göre İşlem Sırası ve Sonrası Ağrı Puan Ortalamaları

Tablo 3. Ebeveynlerin Değerlendirmesine Göre Çocukların Ağrı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Değerlendirme Zamanı	Ebeveyn Katılımlı Grup (n=28)	Rüzgârgülü Grubu (n=28)	Kontrol Grubu (n=28)	KW	p	η^2
	Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS	Gruplar arası		
İşlem sırası	1,46 $\pm$ 1,29 ^a	1,86 $\pm$ 1,33 ^b	4,57 $\pm$ 2,78 ^c	26,57	0,000	0,3
İşlem sonrası	0,36 $\pm$ 0,68 ^x	0,54 $\pm$ 0,79 ^y	2,68 $\pm$ 2,58 ^z	25,83	0,000	0,29
Grup içi	Z:-3,904	Z:-4,303	Z:-4,259			
	p: 0,000	p: 0,000	p: 0,000			
	r:0,74	r:0,81	r:0,80			
Fark/İşlem Sırası-Sonrası	-1,11 $\pm$ 0,99	-1,32 $\pm$ 0,98	-1,89 $\pm$ 1,34	5,968	0,051	

KW: Kruskal Wallis Testi; Z: Wilcoxon Sıralı İşaretler Testi; η^2 : KW analizi sonucu etki büyüklüğü; r: Wilcoxon sıralı işaretler yöntemi sonucu etki büyüklüğü; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma.
c>a=b, z>x=y

Ebeveyn değerlendirmesine göre kontrol grubundaki çocukların işlem sırası ağrı puan ortalamalarının (4,57 $\pm$ 2,78), ebeveyn katılımlı grup (1,46 $\pm$ 1,29) ve rüzgârgülü (1,46 $\pm$ 1,29) grubundaki çocuklardan daha yüksek olduğu belirlendi (p<0,05). Kontrol grubundaki ebeveynlerin işlemden bir dakika sonra değerlendirdikleri ağrı puan ortalamalarının ebeveyn katılımlı ve rüzgârgülü grubundaki çocuklardan daha yüksek olduğu saptandı (p<0,05). İşlem sırasına göre işlem sonrası ağrı puan ortalamalarında ebeveyn katılımlı grupta -1,11 $\pm$ 0,99'luk düşüş ve rüzgârgülü grubunda -1,32 $\pm$ 0,98'lik düşüş olduğu saptandı. Ebeveyn katılımlı grup ve rüzgârgülü grubundaki çocukların ağrı puan ortalamalarının benzer olduğu bulundu (p>0,05). Kontrol grubundaki çocuklarda işlem sırasına göre işlem sonrası ağrı puan ortalamalarında -1,89 $\pm$ 1,34'lük düşüş olduğu saptandı.

Şekil 5. Ebeveynlerin Değerlendirmesine Göre Çocukların İşlem Sırası ve Sonrası Ağrı Puan Ortalamaları

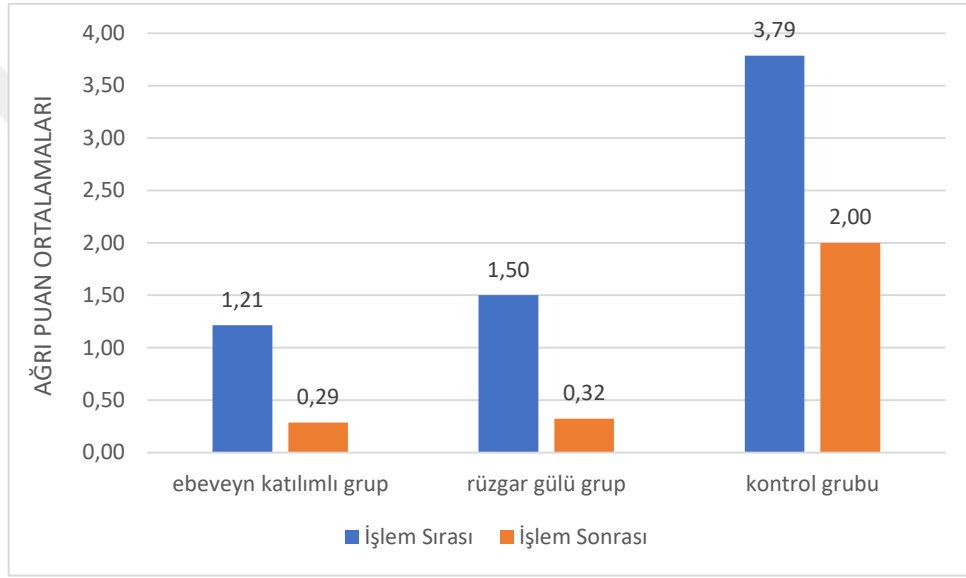
Tablo 4. Hemşirenin Değerlendirmesine göre Çocukların Ağrı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Değerlendirme Zamanı	Ebeveyn Katılımlı Grup (n=28)	Rüzgârgülü Grubu (n=28)	Kontrol Grubu (n=28)	KW	p	η^2
	Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS	Gruplar arası		
İşlem sırası	1,21 $\pm$ 1,1 ^a	1,5 $\pm$ 1,67 ^b	3,79 $\pm$ 2,11 ^c	28,392	0,000	0,33
İşlem sonrası	0,29 $\pm$ 0,46 ^x	0,32 $\pm$ 0,86 ^y	2 $\pm$ 1,28 ^z	42,284	0,000	0,50
Grup içi	Z:-3,744	Z:-4,141	Z:-4,192			
	p: 0,000	p: 0,000	p: 0,000			
	r:0,74	r:0,81	r:0,8			
Fark/ İşlem Sırası-Sonrası	-0,93 $\pm$ 1,02	-1,18 $\pm$ 1,09	-1,79 $\pm$ 1,37	8,258	0,016	

KW: Kruskal Wallis Testi; Z: Wilcoxon Sıralı İşaretler Testi; η^2 : KW analizi sonucu etki büyüklüğü; r: Wilcoxon sıralı işaretler yöntemi sonucu etki büyüklüğü; Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma.
c>a=b, z>x=y

Hemşire değerlendirmesine göre kontrol grubundaki çocukların işlem sırası ağrı puan ortalamalarının (3,79 $\pm$ 2,11), ebeveyn katılımlı grup (1,21 $\pm$ 1,1) ve rüzgârgülü (1,5 $\pm$ 1,67)

grubundaki çocuklardan daha yüksek olduğu belirlendi ($p<0,05$). Ebeveyn katımlı grup ($0,29\pm0,46$) ve rüzgârgülü ($0,32\pm0,86$) grubundaki çocukların işlem sonrası ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundaki çocuklardan ($2\pm1,28$) daha yüksek olduğu saptandı ($p<0,05$). İşlem sırasına göre işlem sonrası ağrı puan ortalamalarında ebeveyn katımlı grupta $-0,93\pm1,02$ 'lik düşüş ve rüzgârgülü grubunda $-1,18\pm1,09$ 'luk düşüş olduğu saptandı. Hemşirenin değerlendirmesine göre ebeveyn katımlı grup ve rüzgârgülü grubundaki çocukların ağrı puan ortalamalarının benzer olduğu bulundu ($p>0,05$). Kontrol grubundaki çocuklarda işlem sırasına göre işlem sonrası ağrı puan ortalamalarında $-1,79\pm1,37$ 'lik düşüş olduğu saptandı.

Şekil 6. Hemşirenin Değerlendirmesine Göre Çocukların İşlem Sırası ve Sonrası Ağrı Puan Ortalamaları

4.2 Tartışma

Bu bölümde 6-12 yaş arası çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmanın bulgularının tartışması yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili literatür ve araştırmanın hipotezleri doğrultusunda tartışıldı.

Ağrı birçok farklı boyutu bulunan, karmaşık ve kişisel bir deneyim olup; davranışsal, bilişsel, duyuşsal, sosyokültürel, emosyonel ve fizyolojik yönleri içerir. Bu nedenle

çocukların ağrı algısı çeşitli faktörlerin etkisiyle şekillenmektedir. Çocukların ağrıya yönelik tepkileri, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel faktörlerden etkilenebilir. (Manworren ve Stinson, 2016; Yılmaz ve Karaca, 2019). Literatürde çocukların yaşının (McCarthy vd., 2010), cinsiyetinin (Fillingim vd., 2009), bilişsel gelişim düzeyinin (Yiğit 2018), önceki ağrı deneyimlerinin, aile öğrenimlerinin ve ailenin ağrıya tepkilerinin (Aydın ve Bektaş, 2022; Törüner ve Büyükgöncü, 2023) çocukların ağrıyı algılamalarını etkileyen önemli faktörler olduğu belirtilmektedir. Bu araştırmada çocukların ve anne-babaların tanıtıcı özellikleri (Tablo 1) açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlılık farklılığının olmadığı bulundu ($p>0,05$). Ağrıyı algılamayı etkileyebilecek bu tanımlayıcı özellikler açısından grupların benzer olmasının; venöz kan alma işlemi sırasında uygulanan ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin çocukların ağrısına etkisini göstermesi ve araştırma sonuçlarının güvenilir olması açısından önemli olduğu düşünüldü.

Sağlık profesyonelleri tarafından uygulanan venöz kan alma gibi zorunlu prosedürel işlemler sırasında çocuklar ağrı deneyimleyebilir (Özsoy, 2020). Amerikan Ağrı Yönetimi Hemşireliği Birliği (ASPMN), prosedürel işlemlerde farmakolojik ve nonfarmakolojik yöntemler ile ağrı yönetimini sağlamanın hemşirelerin sorumlulukları arasında yer aldığını bildirmiştir (Dickenson, 2015). Nonfarmakolojik yöntemler farmakolojik yöntemlere göre daha az yan etkilerinin olması, maliyetinin düşük, kolay uygulanabilir ve çocuğa özgü olması sebebiyle sıklıkla tercih edilmektedir (Akça ve Aydın, 2023). Nonfarmakolojik yöntemlerden dikkati başka yöne çekme tekniği, çocuğun dikkatini prosedürel işlemde başka bir odağa yönelterek ağrıyı azaltır. Dikkati başka yöne çekme tekniği ağrı azaltmada sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir (Gupta, vd., 2006; Cohen, vd., 2008). Bu araştırmada etkinliği incelenen ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme bu yöntemler arasında yer almaktadır.

Bu araştırmada kan alma işlemi sırasında ve kan alma işleminden bir dakika sonra çocukların algıladıkları ağrı düzeyi Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği aracılığıyla çocukların kendileri tarafından, VAS ile ebeveyni ve hemşire tarafından değerlendirildi. Çocuklar (Tablo 2), ebeveynleri (Tablo 3) ve hemşire (Tablo 4) tarafından yapılan değerlendirmelere göre, hem venöz kan alma işlemi sırasında hem de işlemde bir dakika sonra ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü

üfleme yöntemleri uygulanan çocukların ağrı puan ortalamalarının, kontrol grubunda yer alan çocukların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük olduğu belirlendi ($p=0,000$). Ayrıca araştırmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme grubunun ağrı puan ortalamasının sayısal değer olarak rüzgârgülü üfleme grubundan daha düşük olduğu bulunsa da, iki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı bulundu ($p>0,05$). Bu araştırmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme grubunda yer alan çocuklara ebeveynleri tarafından işlem sırasında bilmece sorularak ve rüzgârgülü üfleme grubunda yer alan çocuklara ise işlem sırasında rüzgârgülü üfletilerek dikkatleri ağırlı kan alma işleminden uzaklaştırılmıştır. Her iki gruptaki çocukların aktif olarak katılımının sağlandığı bu yöntemlerle çocukların ilgisi ağırlı işlemden dikkati başka yöne çekme yöntemlerine yönelmiştir. Bilmeceleri cevaplama ve rüzgârgülü üfleme ile dikkatleri kan alma işleminden uzaklaşan çocukların prosedürel ağrılarının azaldığı düşünüldü. Araştırmada ulaşılan tüm bu sonuçlar, **H₁** (6-12 yaş arası çocuklarda kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme etkilidir) ve **H₂** (6-12 yaş arası çocuklarda kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada rüzgârgülü üfleme etkilidir) hipotezlerini doğrulanmaktadır.

Çocukların ağrı deneyimleri sırasında ebeveynlerinin yanında olmaması, kendilerini güvende hissetmedikleri için stres seviyesinde artışa neden olabilir ve hissettikleri ağrı düzeyi artabilir. AAP'nin yayınladığı rehberde kan alma gibi ağırlı prosedürel işlemler sırasında çocuğun yanında ebeveyninin bulunmasının çocukların hissettikleri korku, endişe ve stres gibi duyguları azaltabildiği ve çocuğun duygusal bütünlüğünün korunmasında önemli olduğu vurgulanmıştır. Yapılan çalışmalarda invaziv işlemler sırasında ebeveyn varlığının çocukların ağrı puanı ve stresini azaltmada etkili olduğu belirtilmiştir (Matziou vd., 2013; Al-Abbass vd., 2016). Ayrıca çocukların ağrısını azaltma amacıyla kullanılan dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin etkili bir şekilde uygulanması için bir yetişkinin desteğine ihtiyaç olabilir. Çocuk hemşireleri ve bakıma aktif olarak katılmak isteyen ebeveynler bu konuda çocuklara destek olabilmektedir. Ebeveynler tarafından çocuğun yaş dönemi özelliklerine göre uygulanabilecek birden fazla destek yöntemi vardır. Ebeveynlerin sıklıkla kullandığı dikkati başka yöne çekme yöntemi çocuğu ile konuşmaktır. Konuşma yöntemi çocuklarda oldukça etkilidir ve kolay uygulanabilir (McCarthy, Kleiber, Hanrahan, Zimmerman, Westhus ve Allen 2010). Bu

araştırmanın örneklem grubu 6-12 yaş arası çocuklardan oluşmaktadır. Bu dönemdeki çocuklarda mizah anlayışı ve soyut düşünce becerisi gelişmiş, olay ve olgular arasında bağlantı kurabilme becerileri artmıştır (Kabadayı, 2007). Bu araştırmada yaş döneminin özelliklerine uygun olarak ebeveynler çocuklarına işlem sırasında bilmece sorarak dikkatlerini kan alma işleminden uzaklaştırmaya çalıştı. Aynı zamanda işlem sırasında ebeveynin çocuğun yanında bulunması, ebeveynin ve çocuğun bu yönteme aktif olarak katılması çocuğun ağrıya karşı toleransını artırmış olabilir.

Ebeveyn katımlı dikkati başka yöne çekme yöntemleri çocukların ağrısını yönetmede etkili olabilmektedir. Ayrıca çocuklara verilen bakımın kalitesini artırmakta ve maliyeti azaltabilmektedir (McCarthy, Kleiber, Hanrahan, Zimmerman, Westhus ve Allen 2010). McCarthy ve arkadaşlarının (2010) yaptıkları bir çalışmada 4-10 yaş aralığındaki çocuklarda (n=542) intravenöz katater yerleştirme sırasında ebeveyn katımlı dikkati başka yöne çekme yönteminin çocukların kortizol düzeyine etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda deney grubundaki çocukların kortizol seviyesinin kontrol grubundaki çocuklardan daha düşük olduğu saptanmıştır (McCarthy, Kleiber, Hanrahan, Zimmerman, Westhus ve Allen 2010). Ristia ve arkadaşlarının 2018 yılında yaptıkları çalışmada, 1-5 yaş aralığındaki çocuklarda yapılan intravenöz işlemler sırasında ebeveynlerin çocuğun dikkatini dağıtmasının ağrıyı azaltmada etkili olduğu bulunmuştur (Ristia, Mardhiyah, ve Setiabudi, 2018).

İnan (2017)'ın okul dönemi 180 çocuk ile yaptığı bir çalışmada, venöz kan alma işlemi sırasında çizgi film izleme, video oyunu oynama, ebeveyn katımlı dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin çocukların ağrısı ve anksiyetesi üzerine etkisi incelenmiştir. Çizgi film izleme, video oyunu oynama ve ebeveyn katımlı dikkati başka yöne çekme gruplarının ağrı ve anksiyete düzeylerinin kontrol grubundan daha düşük olduğu belirlenmiştir (İnan, 2017). Sönmez ve Çağlar (2019)'ın randomize kontrollü tasarımda yaptıkları bir çalışmada, çocuk acil servisine başvuran 111 çocuğun invaziv işlemler sırasında ebeveynlerinin yanlarında bulunmasının çocukların ağrısını azalttığı saptanmıştır (Sönmez ve Çağlar, 2019). Al-Abbass ve arkadaşlarının (2016) randomize kontrollü çalışmasında ise 4-9 yaş arası 102 çocukta damar yolu açma işlemi sırasında ebeveyn desteğinin etkisi incelenmiştir. Ebeveyn desteğinin ağrıyı azaltmada etkili olduğu belirlenmiştir. Matziou ve arkadaşları (2013)'nın 7-10 yaş aralığındaki 130

çocukla yaptıkları randomize kontrollü çalışmada invaziv işlemler sırasında ağrıyı azaltmada ebeveyn varlığının ve oyuncak oynamanın etkinliği karşılaştırılmıştır. Ebeveyn varlığının çocuğun ağrısını azaltmada etkili olduğu belirlenmiştir. Yapılan başka bir çalışmada 7 yaşındaki 70 çocuk, invaziv işlemler sırasında ebeveyni yanında bulunan grup ve ebeveyni yanında bulunup çizgi film izleyen grup olarak ikiye ayrılmıştır. Ebeveynin yanında çizgi film izleyen grubun ağrı seviyesinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Gupta vd., 2014). Yapılan çalışmalar ile bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda çocukların prosedürel işlemler sırasında yaşadıkları ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme yönteminin etkili olduğu yorumu yapılabilir.

Çocuklarda işlemsel ağrıyı yönetmede dikkati başka yöne çekme yöntemleri sıklıkla tercih edilmektedir. Literatürde okul çağı dönemindeki çocuklarda venöz kan alma işlemi gibi ağrılı işlemler sırasında dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin aktif olarak kullanılmasının, çocukların ağrı düzeyini azaltmada etkili olduğu belirtilmektedir (Sönmez ve Çağlar, 2019; Al-Abbass vd., 2016; Matziou, Chrysostomou, Vlahioti ve Perdikaris, 2013; Bellieni, Cordelli, Raffaelli, Ricci, Morgose ve Buonocore, 2006). Bu araştırmada etkisi incelenen rüzgârgülü üfleme yöntemi okul dönemindeki çocukların aktif katılımını sağlayan dikkati başka yöne çekme yöntemlerinden birisi olmanın yanı sıra solunum kontrolünü destekleyen yöntemlerden birisidir. Solunumsal yöntemlerin venöz dönüşü azaltıp, intratorasik basıncı arttırdığı belirtilmektedir. Basınç artışı, göğüs damarlarının kasılmasıyla baroreseptörlerin aktivasyonuna, kardiyopulmoner ve sinoaortik baroreseptör arklarının aktivasyonunda antinosisepsiyona sebep olarak ağrıyı azaltmada etkili olduğu belirtilmektedir (Gupta, vd., 2006). Solunumsal yöntemler fizyolojik etkileri ile birlikte, çocuğun dikkatini ağrı kaynağından uzaklaştırdığı için etkili olmaktadır. Ayrıca rüzgârgülü, balon, sabun köpüğü gibi oyuncaklar çocukların görsel olarak dikkatini çekmesi ve çocuğun uygulamaya aktif olarak katılmasını sağlayarak ve nefes alıp vermeyi kontrol ederek ağrının etkin yönetilmesini sağlar (Lee, Caiuld, Fong, ve Edwards, 2018).

Aghdam Shayan (2019)'ın yaptığı bir çalışmada çocuk acil servisinde venöz kan alınan 3-6 yaş grubu çocuklarda (n=120) rüzgârgülü üfleme ve el kuklasının çocukların ağrısına ve annelerin anksiyetesine etkisi incelenmiştir. Rüzgârgülü grubu ve el kuklası

grubundaki çocukların ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundaki çocuklardan daha düşük olduğu saptanmıştır (Aghdam Shayan, 2019). Akan ve Aytekin Özdemir (2024) tarafından yapılan bir çalışmada venöz kan alma işlemi sırasında uygulanan düdük çalma ve baloncuk üfleme yöntemlerinin çocukların ağrı ve korku düzeyini azaltmada etkili olduğu bulunmuştur (Akan ve Aytekin Özdemir, 2024). Mutlu ve Balcı (2015) tarafından yapılan bir çalışmada balon şişirmenin, çocuklarda venöz kan alımı sırasında oluşan ağrıyı azaltmada etkili olduğu bulunmuştur (Mutlu ve Balcı, 2015). Gültekin (2019)'in çalışmasında okul dönemi çocuklarında venöz kan alma işlemi sırasında balon şişirme, köpük üfleme ve lastik top sıkmanın çocukların anksiyete ve ağrısını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır. Yapılan başka bir çalışmada 6-12 yaş aralığındaki çocukların venöz kan alma işlemi sırasında baloncuk üfleme ve top sıkma yöntemi ile dikkati başka yöne çekilmiştir. Araştırmada işlem sırasında baloncuk üfleme ve top sıkma grubunun ağrı puan ortalamasının kontrol grubuna göre daha düşük olduğu belirlenmiştir (Oluç, 2018). Caprilli ve arkadaşları (2012)'nin yaptığı bir çalışmada işlemler sırasında balon köpüğü üfletilen çocukların ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundan daha düşük olduğu belirlenmiştir (Caprilli, Vagnoli, Bastiani ve Messeri, 2012).

Çocuklarda iyi yönetilemeyen ağrı deneyimi, çocukların sonraki yaşayacağı ağrıya yönelik tepkilerini olumsuz yönde etkilemekte, iğne korkusuna ve prosedürel işlemlerden kaçınmaya neden olabilmektedir. Bu nedenle çocuklarda ağrıyı yönetmek oldukça önemlidir. Yapılan çalışmalara göre, prosedürel işlemlere bağlı ağrının nonfarmakolojik yöntemlerle kontrol altına alınması ağrının daha iyi tolere edilmesini sağlamaktadır (Yiğit, 2018). Yapılan çalışmalar ve bu araştırmanın sonucu doğrultusunda çocukların dikkatini başka yöne çekmek amacıyla kullanılan solunumsal yöntemlerin (balon şişirme, rüzgârgülü, düdük ve balon köpüğü üfleme gibi) çocukların prosedürel işlemler sırasında yaşadıkları ağrıyı azaltmada etkili olduğu yorumu yapılabilir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

6-12 yaş arası çocuklarda venöz kan alma işlemi kaynaklı ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada aşağıda yer alan sonuçlara ulaşıldı:

- Araştırma gruplarında yer alan çocukların ve ailelerin tanıtıcı özelliklerinin benzer olduğu ($p>0,05$) (Tablo 1),
- Çocuk (Tablo 2), ebeveyn (Tablo 3) ve hemşire (Tablo 4) değerlendirmesine göre ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme gruplarının işlem sırasındaki ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundan daha düşük olduğu ($p<0,05$),
- Çocuk (Tablo 2), ebeveyn (Tablo 3) ve hemşire (Tablo 4) değerlendirmesine göre ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme gruplarının işlemden 1 dakika sonraki ağrı puan ortalamalarının kontrol grubundan daha düşük olduğu ($p<0,05$),
- Çocuk (Tablo 2), ebeveyn (Tablo 3) ve hemşire (Tablo 4) değerlendirmesine göre ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme gruplarının işlem sırasındaki ve işlemden 1 dakika sonraki ağrı puan ortalamalarının benzer olduğu ($p>0,05$) bulundu.

Öneriler:

Araştırmada ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda;

- 6-12 yaş grubu çocuklarda venöz kan alma kaynaklı ağrıyı azaltmada rüzgârgülü üfleme ve ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin kullanılması,
- Rüzgârgülü üfleme ve ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin farklı prosedürel işlemlerde ve farklı yaş grubundaki çocuklarda ağrıyı azaltmadaki etkisini incelemek amacıyla kanıt temelli araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Aghdam Shayan, M. (2019). *Ağrılı İşlem Esnasında Dikkat Dağıtma Yöntemlerinden Rüzgârgülü Üfleme ve El Kuklasının Çocuğun Ağrısına ve Annenin Kaygısına Etkisi* (Yayın no. 548817) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Akça, S. Ö., ve Aydın, Z. (2023). Çocuk hastalara verilen eğitimin ağrı ve fizyolojik parametreler (kan basıncı, nabız ve oksijen satürasyonu) üzerine etkisi: İntravenöz (IV) kateter uygulaması örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 408-415.
- Akan, Z., ve Aytekin Özdemir A. (2024). *Çocuklarda Venöz Kan Alma Sırasında Uygulanan Aktif Dikkat Çekme Yöntemlerinin Ağrı ve Korku Üzerine Etkisi: Düdük Çalma ve Baloncuk Üfleme* (Yayın no. 861677) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aksungur, F. B., Albayrak, N., Çoşkun, C., Çınaroğlu, İ., Çolak, A., Demirtaş, C., vd. (2015). *Venöz kan alma kılavuzu*. Ankara: Nobel Tıp Kitapevi.
- Atak Meriç, T. (2017). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Venöz Kan Alımı Sırasında İki Farklı Oyuncakla Yapılan Dikkati Başka Yöne Çekme İşleminin Çocuğun Emosyonel ve Fizyolojik Göstergelerine Etkisinin Belirlenmesi* (Yayın no. 458125) [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=EgrScWuBBCI0KrgclLth8g&no=m1NKrn3UBRVRAuqprOgXg>
- Aşık, İ. (2012). *Ağrı; anatomi ve nörofizyoloji*. Y. Keçik (Ed.) içinde, *Temel Anestezi* (s. 381-394). Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri.

- Avan, H. (2023). *Ağrı ve kanıta dayalı uygulamalar*. A. Sarman (Ed.) içinde, *Sağlık & Bilim 2023 Çocuk Hemşireliğinde Kanıta Dayalı Uygulamalar* (s. 81-94). İstanbul: Efe Akademi Kitabevi.
- Ayaz, M. (2022). *7-12 Yaş Arası Çocuklarda Damar Yolu Açma İşlemi Sırasında Oluşan Korku ve Ağrıyı Azaltmada Stres Topunun Etkisi* (Yayın no. 727640) [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aydın, B. ve Bektaş, M. (2022). *Pediyatrik ağrıya yaklaşım*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi.
- Bahadır, Ö., ve Kürtüncü, M. (2020). Müzik terapinin 6-12 yaş arası çocuklarda anksiyete ve ağrı yönetimine etkisi: Randomize kontrollü bir çalışma. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 36(3), 175-188.
- Bakır, E. (2017). Çocuklarda ağrı değerlendirme ve ölçekleri: Kültür ve yaşın ağrı değerlendirmesine etkileri. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 9(4), 299-314.
- Balliel, N. (2023). Effect of soap bubbles technique, coughing and distraction cards on reducing pain and anxiety during phlebotomy in children. *Paediatric and Neonatal Pain*, 5(2), 31-37.
- Belli, M. (2022). Pediyatri hemşireliği dersi alan öğrencilerin pediyatrik ağrı yönetimi bilgi düzeyleri ile ağrı yönetimi öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Current Perspectives on Health Sciences*, 3(2), 52-58.
- Bellieni, C. V., Cordelli, D. M., Raffaelli, M., Ricci, B., Morgese, G., ve Buonocore, G. (2006). Analgesic effect of watching tv during venipuncture. *Archives of disease in childhood*, 91(12), 1015-1017.
- Beltramini, A., Milojevic, K., ve Pateron, D. (2017). Pain assessment in newborns, infants, and children. *Pediatric Annals*, 46(10), e387-e395.
- Beytut, D., ve Başbakkal, Z. (2013). Çocuk yoğun bakımda sedasyon değerlendirmesi ve konfor skalasının kullanımı. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 17(2), 52-58.

- Boztepe, H. (2012). Pediatric nurse views regarding parental presence during a child's painful procedures. *Agri-The Journal of the Turkish Society of Algology*, 24(4), 171-179.
- Burkay, Ö. F. (2021). *Çocuklarda Pansuman İşlemi Sırasında Oluşan Korku, Anksiyete ve Ağrıyla Azaltmada Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Etkisi* (Yayın no. 691916) [Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Caprilli, S., Vagnoli, L., Bastiani, C., ve Messeri A. (2012). Pain and distress in children undergoing blood sampling: effectiveness of distraction with soap bubbles: A randomized controlled study. *Children's Nurses: Italian Journal of Pediatric Nursing Science*, 4(1), 15-18.
- Cella, D., Hahn, E. A., Jensen, S. E., Butt, Z., Nowinski, C. J., Rothrock, N., ve Lohr, K. N. (2015). *Patient-reported outcomes in performance measurement*. Research Triangle Park (NC): RTI Press.
- Ceylan, M., ve Erkut, Z. (2023). The effect of finger puppet on pain and emotional manifestation for venous blood collection in the pediatric emergency department: A randomized controlled trial. *International Emergency Nursing*, 70, 101348.
- Chen, Y. J., Cheng, S. F., Lee, P. C., Lai, C. H., Hou, I. C., ve Chen, C. W. (2020). Distraction using virtual reality for children during intravenous injections in an emergency department: A randomised trial. *Journal of Clinical Nursing*, 29(3-4), 503-510.
- Cline, R. J., Harper, F. W., Penner, L. A., Peterson, A. M., Taub, J. W., ve Albrecht, T. L. (2006). Parent communication and child pain and distress during painful pediatric cancer treatments. *Social Science ve Medicine*, 63(4), 883-898.
- Cohen, L. L., Lemanek, K., Blount, R. L., Dahlquist, L. M., Lim, C. S., Palermo, T. M., vd. (2008). Evidence-based assessment of pediatric pain. *Journal of Pediatric Psychology*. 33(9), 939-955.

- Conk, Z., Başbakkal, Z., Bal Yılmaz, H., ve Bolışık, B. (2018). *Pediatric hemşireliği*. Ankara: Akademisyen Tıp Kitapevi.
- Çoban, A. (2023). *Çocuklarda Ameliyat Sonrası Görülen Akut Ağrı ve Bulantı-Kusma Arasındaki İlişkide Ameliyat Öncesi Yaşanan Anksiyetenin Aracı Etkisi* (Yayın no. 843759). [Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Dickenson, A. H. (2015). Spinal cord pharmacology of pain. *British Journal of Anaesthesia*, 75, 193-200.
- Doğan Yılmaz, E., ve Ünlüsoy Dinçer, N. (2022). Prosedürel ağrı yönetiminde sanal gerçeklik kullanımı. *Journal of Hacettepe University Faculty of Nursing*, 9(1), 109-114.
- Duff, A. (2003). Incorporating psychological approaches into routine paediatric venepuncture. *Archives of Disease in Childhood*, 88(10), 931-937.
- Erbay, E., ve Ayyıldız, K. T. (2016). *Çocuklarda Periferik Damar Yolu Açma Girişimi Sırasında Yapılan Dikkati Dağıtma Tekniğinin Ağrıyı Azaltmaya Etkisi*. (Yayın no. 445240) [Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erden, S. (2023). *Ağrı ve kontrolü*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Erkut, Z., ve Gözen, D. (2024). The effect of guided imagery on procedural pain in children: A randomized controlled trial. *Children's Health Care*, 53(2), 163-176.
- Fillingim, R. B., King, C. D., Ribeiro-Dasilva, M. C., Rahim-Williams, B., ve Riley III, J. L. (2009). Sex, gender, and pain: A review of recent clinical and experimental findings. *The Journal of Pain*, 10(5), 447-485.
- Gıynaş, T., Küçük, S., Önel, A. E., ve Yılmaz, H. B. (2024). Nonfarmakolojik ağrı yönetimi ve pediatri hemşiresinin rolü. *Journal of Infant, Child and Adolescent Health*, 4(1), 62-82.

- Girgin, B. A., ve Göl, İ. (2020). Reducing pain and fear in children during venipuncture: A randomized controlled study. *Pain Management Nursing*, 21(3), 276-282.
- Gorodzensky, A. Y., Davies, W. H., ve Drendel, A. L. (2014). Parents' treatment of their children's pain at home: Pharmacological and nonpharmacological approaches. *Journal of Pediatric Health Care*, 28(2), 136-147.
- Gökkoyun, E., ve Altay, N. (2020). Apendektomi öncesi uygulanan teknoloji tabanlı preoperatif eğitim programının değerlendirilmesi-olgu sunumu. *Türk Hemşireler Derneği Dergisi*, 1(2), 37-44.
- Göksu F. (2017). *Çocuklarda Venöz Kan Alımı Sırasında Kullanılan Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Hissedilen Ağrı Üzerine Etkisi* (Yayın no. 455052) [Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Göl, İ., ve Onarıcı, M. (2015). Hemşirelerin çocuklarda ağrı ve ağrı kontrolüne ilişkin bilgi ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(3), 20-29.
- Gupta, D., Agarwal A., Dhiraaj, S., Tandon, M., Kumar, M., Singh, R., vd. (2006). An evaluation of efficacy of balloon inflation on venous cannulation pain in children: A prospective, randomized, controlled study. *Anesthesia & Analgesia*, 102(5), 1372-1375.
- Güdücü Tüfekci, F. ve Erci, B. (2007). Ağrılı işlemler sırasında ebeveynlerin bulunmasının ve bazı faktörlerin çocukların ağrı toleransına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(2), 30-40.
- Gültekin, M. (2019). *Çocuklarda Kan Alma İşleminde Kullanılacak Dikkati Başka Yöne Çekme Yöntemlerinin Ağrı ve Anksiyete Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi* (Yayın no. 565770) [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Hedén, L., Von Essen, L., ve Ljungman, G. (2016). The relationship between fear and pain levels during needle procedures in children from the parents' perspective. *European Journal of Pain*, 20(2), 223-230.
- International Association for the Study of Pain (IASP) (2010). Pain terminology. 03.09.2024 tarihinde <http://www.iasp-pain.org/> adresinden alındı.
- İnal, S., ve Canbulat, N. (2015). Çocuklarda işlemsel ağrı yönetiminde dikkati başka yöne çekme yöntemlerinin kullanımı. *Güncel Pediatri*, 13(2), 116-121.
- İnan, G. (2017). *Kan Alma İşlemi Sırasında Uygulanan Üç Farklı Dikkati Başka Yöne Çekme Yönteminin Çocukların Ağrı ve Anksiyete Düzeyine Etkisi* (Yayın no. 468702) [Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kabadayı, A. (2007). Sosyal bir ders materyali olarak bilmecelerin çocukların gelişim alanlarına katkılarının incelenmesi: Konya Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-17.
- Kahsay, H. (2017). Assessment and treatment of pain in pediatric patients. *Current Pediatric Research*, 21(1), 148-157.
- Kaplan, B. (2020). *Çocuklarda Damar Yolu Açma İşlemi Sırasında Oluşan Ağrıyı Azaltmada Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Etkisi* (Yayın no. 617939) [Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=6_6PBK9lo1SBLyFxFJaqG3A&no=QEq-3_IhOIyoZOsP-ThBow
- Karaçam Z., Kurnaz D., ve Öztürk G. (2020). Doğum eyleminde lavman uygulamasının anne-bebek sağlığına etkisi: Randomize kontrollü bir çalışma. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, (36), 23-33.
- Kasımoğlu, N., ve Baş, N. G. (2022). Hemşire/Ebelerin çocuklarda ağrı yönetimine ilişkin bilgi ve uygulamaları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 31(5), 349-359.

- Keskin, E., Buldur, E., ve Yılmaz, H. B. (2021). Pediatrik hastalarda ağrı yönetiminde sanal gerçeklik uygulamalarının etkinliği: Sistematik derleme. *Güncel Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 96-106.
- Koç, S., ve Alemdar, D. K. (2024). Effect of a musical toy used during peripheral venous access on children's pain, fear and parental satisfaction: Randomized controlled trial. *Journal of Pediatric Nursing*, 77, e573-e582.
- Korkmaz, H. (2023). *Çocuk Acil Servisine Ağrı Şikayeti ile Başvuran Çocukların Ebeveynlerinin Ağrı İnançları ve Etkileyen Faktörler* (Yayın no. 822439) [Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kudubeş, A. A., Bektaş, İ., ve Bektaş, M. (2021). Çocuklarda ağrı yönetiminde hemşirenin rolü. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 18(1), 107-113.
- Küçük, S., Uludaşdemir, A. G. D., Aydın, H., Kırçı, T., ve Kibar, E. (2020) Öğretmenlerin 6-12 yaş arası çocukların bilişsel gelişim özelliklerini bilme ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanıma yeterlilikleri incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 107, 229-241.
- Lee, V. Y., Caillaud, C., Fong, J., ve Edwards, K. M. (2018). Improving vaccine related pain, distress or fear in healthy children and adolescents-a systematic search of patient-focused interventions. *Human Vaccines Immunotherapeutics*, 14(11), 2737-2747.
- Lobo, M.R., ve Umarani, J. (2013). Cartoon distraction reduces venipuncture pain among preschoolers-a quasi experimental study. *International Journal of Scientific Research*, 2(6), 454-456.
- Manworren, R. C., ve Stinson, J. (2016). Pediatric pain measurement, assessment, and evaluation. *In Seminars in Pediatric Neurology*, 23(3), 189-200.
- Mason S, Johnson, M. H., ve Wooley C. A (1999). Comparison of distractors for controlling distress in young children during medical procedures. *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 6, 239-248.

- Matziou, V., Chrysostomou, A., Vlahioti, E., ve Perdikaris, P. (2013). Parental presence and distraction during painful childhood procedures. *British Journal of Nursing*, 22(8), 470-475.
- McCarthy, A. M., Kleiber, C., Hanrahan, K., Zimmerman, M. B., Westhus, N., ve Allen, S. (2010). Factors explaining children's responses to intravenous needle insertions. *Nursing Research*, 59(6), 407-416.
- Midilli, T. S., Eşer, İ., ve Yücel, Ş. (2019). Cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin ağrı yönetiminde nonfarmakolojik yöntemleri kullanma durumları ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 60-66.
- Mutlu, B. (2012). *Çocuklarda Venöz Kan Örneği Alırken Oluşan Ağrıyı Azaltmada Balon Şişirme ve Öksürme Yöntemlerinin Etkisi* (Yayın no. 370072) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Oğul, T. ve Kurt, F. Y. (2023). Çocuklarda kemoterapiye bağlı bulantı ve kusmanın yönetiminde akupresür: Bir derleme. *Gevher Nesibe Tıp ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 462-468.
- Oluç, N. (2021). *Çocuklardan Kan Alma İşlemi Sırasında Oluşan Ağrı ve Korkuyu Azaltmada İki Farklı Uygulamanın Etkisi* (Yayın no. 686840) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Orhan, E., ve Gozen, D. (2023). The effect of virtual reality on pain experienced by school-age children during venipuncture: A randomized controlled study. *Games for Health Journal*, 12(4), 330-339.
- Özkan, T. K., ve Balcı, S. (2018). Çocuklarda ağrı kontrolünde akupresür kullanımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 234-239.
- Özsoy, F. (2020). *7-10 Yaş Grubu Çocuklarda Pansuman Değişimi Sırasında Ağrı ve Anksiyetenin Azaltılmasında İki Farklı Yöntemin Karşılaştırılması* (Yayın no.

- 646660) [Yüksek Lisans Tezi, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özveren, Y. (2011). Ağrı kontrolünde farmakolojik olmayan yöntemler. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(1), 83-92.
- Panumed İnternet Sitesi. (t.y.), Panumed PG-1603 Temassız Kızılötesi Ateş Ölçer 23.08.2024 tarihinde <https://www.panumed.com/pg-1603> adresinden alındı.
- Pekyiğit, A. (2023). *Çocuklarda ve Adölesanlarda Dikkati Başka Yöne Çekme Tekniklerinin Akut Ağrıya Etkisi: Bir Meta Analiz Çalışması* (Yayın no. 796254) [Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Rezai, M. S., Goudarzian, A. H., Jafari Koulaee, A., ve Bagheri-Nesami, M. (2017). The effect of distraction techniques on the pain of venipuncture in children: A systematic review. *Journal of Pediatrics Review*, 5(1), 26-37.
- Ristia, A., Setiabudi, D., ve Mardiyah, A. (2018). The effect of parent distraction coaching used the toy on pain intensity of 1-5 year-old children during IV (intravenous) insertion. *Jurnal Keperawatan Padjadjaran*, 6(2), 146-156.
- Semerci, R. (2017). 6-12 yaş *Çocuklarda Venöz Kan Örneği Alırken Oluşan Ağrıyı Azaltmada Dikkati Başka Yöne Çekme Kartları ve Kaleidoskop Yöntemlerinin Etkisi* (Yayın no. 473877) [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Semerci, R., Kocaaslan, E. N., Akgün Kostak, M., ve Akın, N. (2020). Çocuklarda damar yolu açma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltma: Buzzy uygulaması. *Agri*, 32(4), 177-185.
- Sönmez D. ve Çağlar, S. (2019). The effect of parental presence on pain and anxiety levels during invasive procedures in the pediatric emergency department. *Journal of Emergency Nursing*, 45(3), 278-285.

- Stevens, B. J., Abbott, L. K., Yamada, J., Harrison, D., Stinson, J., Taddio, A., vd. (2011). Epidemiology and management of painful procedures in children in Canadian hospitals. *Canadian Medical Association Journal*, 101341.
- Şahiner, N. C., ve Bal, M. D. (2016). The effects of three different distraction methods on pain and anxiety in children. *Journal of Child Health Care*, 20(3), 277-285.
- Şimşek, D. C., ve Günay, U. (2022) Yenidoğan yoğun bakım hemşirelerinin ekip çalışması ve ebeveyn katılımı tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Nursology*, 25(4), 201-207.
- Taşdelen, Y., ve Kürtüncü, M. (2022). Çocuklarda yaşam sonu bakım ve iyi ölüm kavramı. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(1), 1-8.
- Törüner, E. K., ve Büyükgönenç, L. (2018) *Çocuk sağlığı temel hemşirelik yaklaşımları*. Amasya: Göktuğ Yayıncılık.
- Tüfekçi, F. G. (2005). *Ağrılı İşlemler Sırasında Ebeveynlerin Bulunmasının Çocukların Ağrı Toleransına Etkisi ve Konu ile İlgili Olarak Çocukların, Ebeveynlerin, Sağlık Personelinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi* (Yayın no. 194252) [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Uçar Baltaş, E., Avcı, E., Sönmez, K., Karaboğa, M., ve Cömert, Z. (2022). *Bilmeceler*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ustuner Top, F., ve Kuzlu Ayyıldız, T. (2021). Pain management in children during invasive procedures: A randomized clinical trial. *Nursing Forum*, 56(4), 816-822.
- Vardhan Gupta, H., Vardhan Gupta, V., Kaur, A., Singla, R., Chitkara, N., Bajaj, K., vd. (2014). Comparison between the analgesic effect of two techniques on the level of pain perception during venipuncture in children up to 7 years of age: A quasiexperimental study. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*, 8(8), 1-4.
- Walther Larsen, S., Pedersen, M. T., Friis, S. M., Aagaard, G. B., Rømsing, J., Jeppesen, E. M., ve Friedrichsdorf, S. J. (2017). Pain prevalence in hospitalized children: A

- prospective cross-sectional survey in four Danish university hospitals. *Acta Anaesthesiologica Scandinavica*, 61(3), 328-337.
- Wang, Y., Guo, L., ve Xiong, X. (2022). Effects of virtual reality-based distraction of pain, fear, and anxiety during needle-related procedures in children and adolescents. *Frontiers in Psychology*, 13, 842847.
- Wong-Baker Faces Foundation.(t.y.). Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği. 08.06.2024 tarihinde <http://wongbakerfaces.org/> adresinden alındı.
- Yapıcı, G. ve Ayyıldız, T. K. (2023). Çocuk servislerinde çalışan hemşirelere ağrı değerlendirmesine yönelik verilen eğitimin etkisi: yarı deneysel çalışma. *Yüksek İhtisas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-6.
- Yılmaz, F. K, ve Karaca, E. Ç. (2019). *Ağrının davranışsal etkileri ağrıyı algılama ve tepkileri etkileyen faktörler*. N. Özyazıcıoğlu (Ed.) içinde, *Çocuklarda Ağrı ve Hemşirelik Yaklaşımları* (s. 19-26). Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Yiğit, R. (2018). *Ağrı: biyopsikososyal bir olgu*. S. Polat, A. Gürol (Çeviri Ed.) içinde, *Çocuklarda Ağrı Yönetimi Hemşireler ve Sağlık Profesyonelleri İçin Bir Rehber* (s. 36-47). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Young, K. D. (2005). Pediatric procedural pain. *Annals of Emergency Medicine*, 45(2), 160-171.

EKLER

Ek:1: Bilgi ve Kayıt Formu

Yönerge: Sayın katılımcı, bu form '6-12 Yaş Arası Çocuklarda Venöz Kan Alma Sırasında Oluşan Ağrıyı Azaltmada Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme ve Rüzgârgülü Üfleme Yöntemlerinin Etkisi 'başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının verilerini toplamak amacı ile hazırlanmıştır. Soruları doğru ve içtenlikle cevaplamanız araştırma sonuçları açısından çok önemlidir. Araştırmaya katılımınız ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

Araştırmacılar

Hemşire Nagihan Yılmaz (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERKUT (Tez Danışmanı)

Yer Aldığı Grup:

Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme Grubu ()

Rüzgârgülü Grubu ()

Kontrol Grubu ()

1. Çocuğun Cinsiyeti:

2. Çocuğun Yaşı:

3. Ailenin Çocuk Sayısı:

4. Annenin Yaşı:

5. Babanın Yaşı:

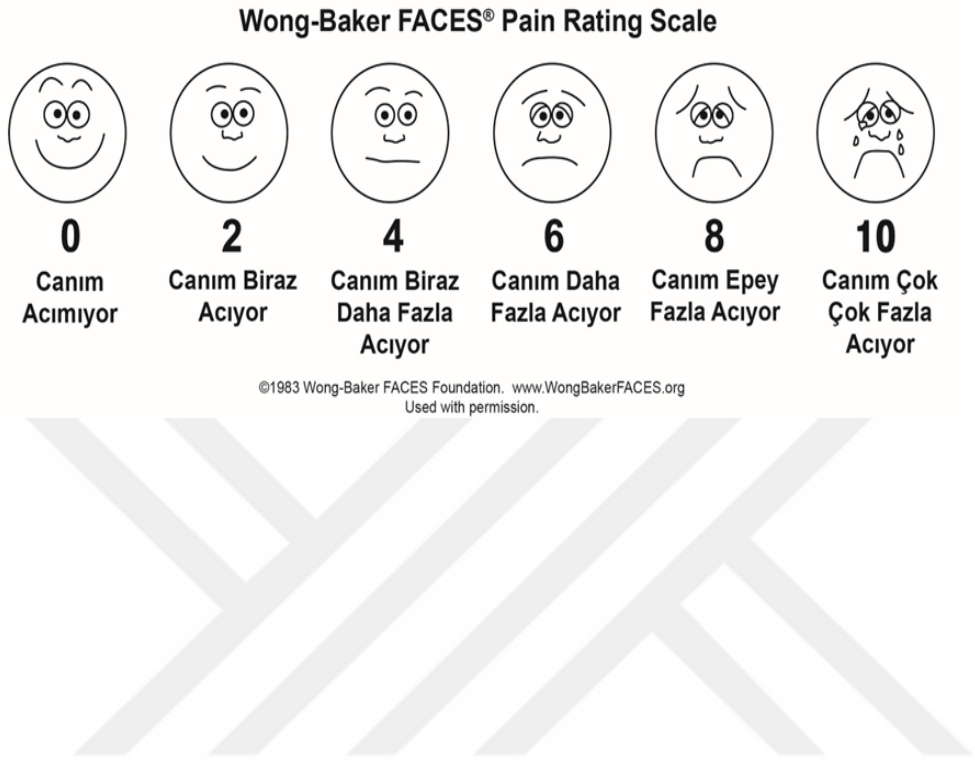
6. Çocuktan daha önce kan alındı mı? Evet () Hayır ()

UYGULAMA KAYIT TABLOSU

Değerlendirmeyi Yapan Kişi	Ağrı Puanı İşlem Sırası	Ağrı Puanı İşlemden 1 Dakika Sonra
Çocuk		
Ebeveyn		
Hemşire		

Ek:2: Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği

Ek:3: Görsel Analog Ölçeği (VAS)

Ek:4: Bilmece Listesi

1. Sapsarıdır rengi, aydınlatır her yeri, bir doğar bir batar, ısıtır bizleri. **(Güneş)**
2. Geoittir şeklim, mavidir rengim, kendi etrafımda dönerim, bil bakalım, hangi gezegenim? **(Dünya)**
3. Yeşil kabuğum kat kat, ister haşla ister patlat, sarı sarı taneli, püskülümden tanı beni. **(Mısır)**
4. Yeşil şapkalı, turuncu elbiseli, toprakta saklanır, tavşanlar ona bayılır. **(Havuç)**
5. Salkım salkım sarkarım, yaprağın arkasına saklanırım, tane tane at ağzına, afiyet olsun sana. **(Üzüm)**
6. Yerde yetişen bir bitkiyim, sadece dört harfliyim hem taze hem kuruyken lezzetliyim, bütün yemeklere eklenirim. **(Nane)**
7. Ormanın tonton hayvanı uyur mağarada kışları. Ne çok sever armudu ve balı. Bil bakalım, nedir onun adı? **(Ayı)**
8. Hayvanlar hastalanınca, onları getirirler bana, iyileştiririm hepsini, kavuşurlar sağlıklarına. **(Veteriner)**

Ek:5: Maltepe Üniversitesi Etik Kurul Onayı

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

Ek:6: Kurum İzni

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

Ek:7: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu (Ebeveynler İçin)

Sayın katılımcı,

Sizi Yüksek Lisans öğrencisi Nagihan Yılmaz ve danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Erkut tarafından uygulanması planlanan ‘6-12 Yaş Arası Çocuklarda Venöz Kan Alma Sırasında Oluşan Ağrıyı Azaltmada Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme ve Rüzgârgülü Üfleme Yöntemlerinin Etkisi ‘başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmama veya katıldıktan sonra istediğiniz zaman araştırmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Sizden elde edilen tüm bu bilgiler bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Araştırma sonuçları kimlik belirtecek herhangi bir isim ya da işaret içermeyecektir. Bu araştırmada sizinle ilgili tutulan tüm kayıtlar gizli kalacaktır. Bu araştırmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecek, araştırmaya katıldığınız için size ek bir ödeme yapılmayacaktır. Formlarda yer alan soruların tümüne doğru ve eksiksiz yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır. Çalışma ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda aşağıda iletişim bilgileri yer alan sorumlu araştırmacı Nagihan YILMAZ ile çekinmeden iletişime geçebilirsiniz.

Araştırmaya İlişkin Bilgiler:

a. Araştırmanın Amacı: Bu araştırma; 6-12 yaş arası çocuklarda venöz kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini incelemek amacıyla yapılacaktır.

b. Araştırmanın İçeriği: Bu araştırma ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme, rüzgârgülü ve kontrol grubu olmak üzere 3 gruptan oluşacaktır.

Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme Grubu: Kan alma işlemi sırasında ebeveynleri tarafından çocuklara bilmece sorulacaktır.

Rüzgârgülü Grubu: Kan alma işleminden 5 saniye önce ve işlem süresince ara ara çocuğun rüzgârgülünü üflemesi istenecektir.

Kontrol Grubu: Herhangi bir müdahale yapılmayacaktır.

Kan alma işlemi biter bitmez ve 1 dakika sonrasında çocuğun ve ebeveyninden ağrı değerlendirilmesi yapılması istenecektir.

c. Araştırmanın Nedeni: Yüksek lisans tez çalışması.

Çalışmamız için zaman ayırarak bilim dünyasına verdiğiniz katkı için teşekkür ederiz.

Açıklamayı Yapan Araştırmacının Adı Soyadı: Nagihan YILMAZ

Telefon Numarası:

E-posta adresi:

Çalışmaya Katılım Onayı:

- Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım.
- Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama bu yukarıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım.
- Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.
- Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.
- Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının Adı-Soyadı:

Telefon Numarası:

İmza:

Ek:8: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Çocuklar İçin)

Sevgili

Benim adım Hemşire Nagihan YILMAZ. ““6-12 Yaş Arası Çocuklarda Venöz Kan Alma Sırasında Oluşan Ağrıyı Azaltmada Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme ve Rüzgârgülü Üfleme Yöntemlerinin Etkisi” konusunda bir araştırma yapıyoruz. Bu araştırma; 6-12 yaş arası çocuklarda kan alma işlemi sırasında oluşan ağrıyı azaltmada ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülü üfleme yöntemlerinin etkisini incelemek amacıyla yapılacaktır. Araştırma ile yeni bilgiler öğreneceğiz.

Bu araştırmaya katılmayı kabul edersen senden kan alınırken rüzgârgülünü üflemeni ya da ebeveynin tarafından sorulan bilmecelere cevap vererek bize yardımcı olmanı isteyeceğiz. Kan alma işleminden sonra hissettiğin ağrıyı değerlendirmeni isteyeceğiz.

Ebeveyn Katılımlı Dikkati Başka Yöne Çekme Grubu: Eğer bu grupta yer alırsan; kan alma işlemi sırasında ebeveynlerin tarafından bilmeceler sorulacak ve senin bilmecelere cevap vermen istenecektir.

Rüzgârgülü Grubu: Eğer bu grupta yer alırsan; kan alma işleminden 5 saniye önce ve işlem süresince ara ara rüzgârgülünü üflemen istenecektir.

Kontrol Grubu: Herhangi bir uygulama yapılmayacaktır.

Kan alma işlemi biter bitmez ve kan alma işleminden 1 dakika sonra ağrını değerlendirmen istenecektir. Aynı zamanda ebeveyninde senin ağrını değerlendirecektir.

Bu araştırmanın sonuçları kan alma işlemi sırasında ağrıyı yönetmede ebeveyn katılımlı dikkati başka yöne çekme ve rüzgârgülünün etkisi konusunda bilgiler sağlayacaktır.

Çalışma bittiğinde ilgili bilimsel bir dergide yayımlanacaktır. Ancak seninle ilgili tüm bilgiler saklı tutulacaktır. Bu araştırmaya katılıp katılmamak için karar vermeden önce anne ve baban ile konuşup onlara danışmalısın. Onlara da bu araştırmadan bahsedip onaylarını/izinlerini alacağız. Anne ve baban “tamam” deseler bile sen kabul etmeyebilirsin. Bu araştırmaya katılmak senin isteğine bağlı ve istemezsen katılmazsın. Bu nedenle hiç kimse sana kızmaz ya da küsmez. Önce katılmayı kabul etsen bile

sonradan vazgeçebilirsin, bu tamamen sana bağlı. Kabul etmediğin durumda da biz ve öğretmenlerinin sana karşı davranışlarında bir değişiklik olmayacaktır. Aklına şimdi gelen veya daha sonra gelecek olan soruları istediğin zaman bana sorabilirsin. Telefon numaram ve adresim bu kâğıtta yazıyor.

Çalışmamıza katılarak bize ve bilim dünyasına verdiğin katkı için çok teşekkür ederiz.

Açıklamayı Yapan Araştırmacının Adı Soyadı: Nagihan YILMAZ

Telefon Numarası:

E-posta adresi:

Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama bu yukarıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.

Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının imzası (ebeveyn imzası)	
Katılımcının (ebeveyninin) Adı ve soyadı:	

Ek:9: Wong-Baker Yüzler Ağrı Değerlendirme Ölçeği Kullanım İzni

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ÖZ GEÇMİŞ

Nagihan YILMAZ

Eğitim

Derece	Yıl	Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı
Lisans	2016	Adnan Menderes Üniversitesi Söke Sağlık Yüksekokulu
Lise	2012	70. Yıl Sağlık Meslek Lisesi

İş/İstihdam (Varsa)

Yıl	Görev
2017-Halen	Hemşire, Sultan 2. Abdülhamid Han EAH

Yayınlar ve Diğer Bilimsel/Sanatsal Faaliyetler

Yılmaz N., Dağlı F., Adıbelli D. ‘Meme Kanseri ve Testis Kanseri Hakkında Öğrencilerin Bilgi düzeyleri’ 15. Ulusal Hemşirelik Kongresi Eskişehir 28-29 Nisan 2016 (Sözel Bildiri)

Adıbelli D., Yılmaz N., Dağlı F. ‘Gelişen Teknolojinin Aile İlişkilerine Etkisi’ 1.Uluslararası Evlilik, Çift ve Aile Danışmanlığı Kongresi/Yeni Yaklaşımlar-Kökler İzmir 01-04 Haziran 2016 (Sözel Bildiri)

Yılmaz N., Can G., Kıltaş F. ‘Karotis Arter Diseksiyonuna Bağlı Horner Sendromunda Hemşirelik Bakımı’ 54. Ulusal Nöroloji Kongresi Antalya 30 Kasım-6 Aralık 2018 (Sözel Bildiri)

2. Nöroloji Hemşireliği Sempozyumu İstanbul Nisan 2018 (Katılımcı)

2. Türkiye İnme Akademisi İstanbul 2018 (Katılımcı)

1. Bezmialem Uluslararası Afet Hemşireliği Sempozyumu İstanbul Mart 2023 (Katılımcı)

8. Diyabet ve Eşlik Eden Hastalıklar Tedavi Kongresi İstanbul 16-19 Kasım 2023
(Katılımcı)

Diyabet Hemşireliği Sertifika Programı, Eylül 2022

Noninvaziv Mekanik Ventilasyon Kursu, Aralık 2022

Yenidoğanda Güvenli İlaç ve İnfüzyon Uygulamaları Kursu, Ekim 2024

Pediyatrik Hastalarda Nonfarmakolojik Ağrı Yönetimi, Kasım 2024

